

Bruksela, 18 kwietnia 2024 r.
(OR. en)

8580/24

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2016/0223(COD)

CODEC 1013
ASILE 49
PE 80

NOTA INFORMACYJNA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony oraz zmieniającego dyrektywę Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącą statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi – Wynik pierwszego czytania w Parlamencie Europejskim (Bruksela, 10–11 kwietnia 2024 r.)

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z postanowieniami art. 294 TFUE oraz wspólną deklaracją w sprawie praktycznych zasad dotyczących stosowania procedury współdecyzji¹ Rada, Parlament Europejski i Komisja kilkakrotnie kontaktowały się ze sobą w sposób nieformalny, by wypracować porozumienie w sprawie tego wniosku w pierwszym czytaniu.

W związku z tym przewodniczący Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (LIBE) Juan Fernando LÓPEZ AGUILAR (S&D, ES) przedstawił w imieniu swojej komisji poprawkę kompromisową (poprawka nr 178) do wyżej wymienionego wniosku dotyczącego rozporządzenia, w odniesieniu do którego Tanja FAJON (S&D, SI) przygotowała wcześniej projekt sprawozdania. Poprawkę tę uzgodniono podczas nieformalnych kontaktów, o których mowa powyżej. Ponadto 11 poprawek przedstawiła grupa polityczna ID (poprawki 179–190).

¹ Dz.U. C 145 z 30.6.2007, s. 5.

II. GŁOSOWANIE

Podczas głosowania, które odbyło się na sesji plenarnej 10 kwietnia 2024 r., przyjęto poprawkę kompromisową (poprawka nr 178) do wyżej wymienionego wniosku dotyczącego rozporządzenia. Nie przyjęto żadnych innych poprawek. Zmieniony w ten sposób wniosek Komisji jest tożsamy ze stanowiskiem Parlamentu w pierwszym czytaniu, zawartym w jego rezolucji ustawodawczej, którą przedstawiono w załączniku do niniejszego dokumentu².

Stanowisko Parlamentu odzwierciedla wcześniejsze uzgodnienia między instytucjami. Rada powinna zatem być w stanie to stanowisko zatwierdzić.

Akt zostanie wówczas przyjęty w brzmieniu odpowiadającym stanowisku Parlamentu.

² Wersja stanowiska Parlamentu zawarta w rezolucji ustawodawczej zawiera oznaczenia zmian wprowadzonych poprawkami do wniosku Komisji. Tekst dodany do wniosku Komisji oznaczono ***pogrubieniem i kursywą***. Symbol „■” wskazuje tekst usunięty.

P9_TA(2024)0185

Normy kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej

Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 10 kwietnia 2024 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony oraz zmieniającego dyrektywę Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącą statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (COM(2016)0466 – C8-0324/2016 – 2016/0223(COD))
(Zwykła procedura ustawodawcza: pierwsze czytanie)

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek Komisji przedstawiony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie (COM(2016)0466),
- uwzględniając art. 294 ust. 2 oraz art. 78 ust. 2 lit. a) i b) oraz art. 79 ust. 2 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którymi wniosek został przedstawiony Parlamentowi przez Komisję (C8-0324/2016),
- uwzględniając art. 294 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 14 grudnia 2016 r.¹,
- uwzględniając opinię Komitetu Regionów z dnia 8 lutego 2017 r.²,
- uwzględniając wstępne porozumienie zatwierdzone przez komisję przedmiotowo właściwą na podstawie art. 74 ust. 4 Regulaminu oraz przekazane pismem z dnia 8 lutego 2024 r. zobowiązanie przedstawiciela Rady do zatwierdzenia stanowiska Parlamentu, zgodnie z art. 294 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 59 Regulaminu,
- uwzględniając opinię Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A8-0245/2017),

¹ Dz. C 75 z 10.3.2017, s. 97.

² Dz. C 207 z 30.6.2017, s. 67.

1. przyjmuje poniższe stanowisko w pierwszym czytaniu;
2. zwraca się do Komisji o ponowne przekazanie mu sprawy, jeśli zastąpi ona pierwotny wniosek, wprowadzi w nim istotne zmiany lub planuje ich wprowadzenie;
3. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji oraz parlamentom narodowym.

Stanowisko Parlamentu Europejskiego przyjęte w pierwszym czytaniu w dniu 10 kwietnia 2024 r. w celu przyjęcia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony, zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE oraz uchylającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 78 ust. 2 lit. a) i b) oraz art. 79 ust. 2 lit. a),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą³,

¹ Dz.U. C 75 z 10.3.2017, s. 97.

² Dz.U. C 207 z 30.6.2017, s. 67.

³ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 10 kwietnia 2024 r.

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa **■** Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE⁴ została poddana wielu istotnym zmianom. Aby zapewnić harmonizację i większą zbieżność decyzji azylowych oraz, w odniesieniu do zakresu ochrony międzynarodowej, aby ograniczyć zachęty do przemieszczania się w ramach Unii **■**, ***zachęcić osoby korzystające z ochrony międzynarodowej do pozostania w państwie członkowskim, które udzieliło im ochrony, oraz zapewnić równe traktowanie osób korzystających z ochrony międzynarodowej,*** dyrektywę tę należy uchylić i zastąpić rozporządzeniem.
- (2) Wspólna polityka azylowa (WESA), w tym wspólny europejski system azylowy, oparty na pełnym i integralnym stosowaniu Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r. uzupełnionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. (zwanej dalej „konwencją genewską”), stanowi nieodłączny element unijnego celu w zakresie stopniowego tworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości otwartej dla wszystkich tych, którzy zmuszeni okolicznościami zasadnie szukają ochrony w Unii. Polityce takiej powinna przyświecać zasada solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności, w tym skutków finansowych, między państwami członkowskimi. ***Konwencja genewska jest podstawą dla międzynarodowych regulacji prawnych dotyczących ochrony uchodźców.***

- (3) WESA oparty jest na wspólnych normach dotyczących procedur azylowych, uznawania i ochrony oferowanej na poziomie Unii, warunków przyjmowania i systemu określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Pomimo poczynionych postępów w stopniowym rozwoju WESA, nadal istnieją znaczne różnice między państwami członkowskimi w zakresie stosowanych przez nie procedur, wskaźników udzielania ochrony międzynarodowej, rodzaju udzielanej ochrony oraz materialnych warunków przyjmowania i świadczeń zapewnianych osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową oraz korzystającym z takiej ochrony. Różnice ***te mogą prowadzić do wtórnego przemieszczania się*** osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i ***utrudniać*** osiągnięcie celu, jakim jest równe traktowanie wszystkich osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, niezależnie od miejsca wystąpienia z wnioskiem w Unii.
- (4) W komunikacie z dnia 6 kwietnia 2016 r. pt. „W kierunku reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego i zwiększenia liczby legalnych sposobów migracji do Europy” Komisja określiła sposoby udoskonalenia WESA, a mianowicie utworzenie zrównoważonego i sprawiedliwego systemu ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, wzmocnienie systemu Eurodac, osiągnięcie większej zbieżności unijnego systemu azylowego, zapobieganie wtórnemu przemieszczaniu się w Unii osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz ***przekształcenie*** Europejskiego Urzędu ***Wsparcia w dziedzinie Azylu*** w agencję. Komunikat ten jest zgodny z wyrażonym przez Radę Europejską w dniach 18–19 lutego 2016 r. apelem o poczynienie postępów w reformowaniu obecnych ram unijnych oraz zapewnienie humanitarnej i skutecznej polityki azylowej. ■

- (5) *Mając na względzie, że w art. 78 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) zaapelowano o jednolity status azylu oraz o* ■ *sprawnie funkcjonujący WESA, należy poczynić znaczne postępy w zakresie zbieżności krajowych systemów azylowych, ze szczególnym uwzględnieniem różnic dotyczących wskaźników udzielania ochrony międzynarodowej i rodzajów statusów ochrony w poszczególnych państwach członkowskich. **Należy ponadto** w dalszym ciągu doprecyzowywać i harmonizować prawa przyznawane osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej.*
- (6) Konieczne jest zatem rozporządzenie zapewniające wyższy poziom harmonizacji w całej Unii oraz większą pewność prawa i przejrzystość.
- (7) Głównym celem niniejszego rozporządzenia jest zapewnienie, po pierwsze, by państwa członkowskie stosowały wspólne kryteria identyfikacji osób rzeczywiście wymagających ochrony międzynarodowej, oraz, po drugie, by osoby ***korzystające z ochrony międzynarodowej*** mogły korzystać ze wspólnego zbioru praw we wszystkich państwach członkowskich.

- (8) Większe zbliżenie przepisów dotyczących uznawania oraz zakresu statusu uchodźcy i statusu ochrony uzupełniającej powinno też pomóc ograniczyć wtórne przemieszczanie się między państwami członkowskimi osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i osób korzystających z tej ochrony■ .
- (9) Ochrony międzynarodowej należy udzielać *obywatelom państw trzecich i bezpaństwowcom, którzy są objęci zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia i którzy kwalifikują się do jej otrzymania. Ochrony międzynarodowej nie należy udzielać obywatelom państw trzecich i bezpaństwowcom, którzy nie są objęci zakresem niniejszego rozporządzenia. Krajowych formy ochrony humanitarnej*, o ile są udzielane, należy udzielać w taki sposób, aby nie powstało ryzyko pomylenia ich z ochroną międzynarodową.
- (10) Należy ■ stosować przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące zakresu ochrony międzynarodowej, w tym przepisy mające na celu ograniczenie wtórnego przemieszczania się osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, *do osób, którym udzielono ochrony międzynarodowej w następstwie pozytywnego zakończenia procedury przesiedlenia lub przyjęcia ze względów humanitarnych zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/...*⁵⁺.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... ustanawiające unijne ramy przesiedleń i przyjmowania ze względów humanitarnych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1147 (Dz.U. L, ..., ELI: ...).

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 18/24 (2016/0225(COD)) oraz, w przypisie, numer, datę, tytuł, odniesienie do publikacji w Dz.U. i ELI tego rozporządzenia.

- (11) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”) **oraz Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC)**. Celem niniejszego rozporządzenia jest w szczególności zapewnienie pełnego poszanowania godności ludzkiej i prawa do azylu dla osób ubiegających się o azyl oraz towarzyszących im członków rodzin oraz wspieranie stosowania postanowień Karty dotyczących godności ludzkiej, poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, wolności wypowiedzi i informacji, prawa do nauki, wolności wyboru zawodu i prawa do podejmowania pracy, wolności prowadzenia działalności gospodarczej, prawa do azylu, **ochrony w przypadku usunięcia z terytorium państwa, wydalenia lub wydania w drodze ekstradycji, równości wobec prawa**, niedyskryminacji, praw dziecka, zabezpieczenia społecznego, pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia. Postanowienia te powinny zatem zostać odpowiednio wdrożone.
- (12) W odniesieniu do traktowania osób objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie są związane zobowiązaniami wynikającymi z aktów prawa międzynarodowego, których są stronami, w tym w szczególności aktów zakazujących dyskryminacji.

- (13) Należy wykorzystać zasoby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147⁶, by odpowiednio wesprzeć wysiłki państw członkowskich we wdrażaniu norm określonych w niniejszym rozporządzeniu, w szczególności tych państw członkowskich, których systemy azylowe znajdują się pod szczególną i niewspółmierną presją, zwłaszcza ze względu na ich położenie geograficzne lub sytuację demograficzną. ***Przestrzegając ogólnej zasady unikania podwójnego finansowania, państwa członkowskie powinny na wszystkich szczeblach sprawowania rządów wykorzystywać w pełni możliwości oferowane przez fundusze, które nie są bezpośrednio związane z polityką azylową i migracyjną, ale mogłyby zostać użyte do finansowania działań w tej dziedzinie.***

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (Dz.U. L 251 z 15.7.2021, s. 1).

- (14) Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu, *ustanowiona rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2303*⁷, (zwana dalej „Agencją ds. Azylu”) powinna udzielać odpowiedniego wsparcia w zakresie stosowania niniejszego rozporządzenia, w szczególności przez zapewnienie – *na wniosek lub za zgodą zainteresowanych państw członkowskich* – organom państw członkowskich wsparcia ekspertów dotyczącego przyjmowania, rejestrowania i rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej *oraz przez* dostarczanie aktualnych informacji na temat państw trzecich, w tym informacji o kraju pochodzenia, oraz dostarczanie wszelkich innych stosownych wytycznych i narzędzi. Stosując niniejsze rozporządzenie, organy państw członkowskich powinny uwzględniać normy operacyjne, *wskaźniki*, wytyczne i najlepsze praktyki opracowane przez Agencję ds. Azylu. Oceniając wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej *i bez uszczerbku dla indywidualnego charakteru tych ocen*, organy państw członkowskich powinny uwzględniać informacje, sprawozdania, wspólne analizy dotyczące sytuacji w krajach pochodzenia *oraz wytyczne* opracowywane na poziomie Unii przez Agencję ds. Azylu i europejskie sieci informacji o *państwach trzecich* zgodnie z *rozporządzeniem (UE) 2021/2303*.

- (15) Przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia sprawą nadrzędną powinien być najlepszy interes dziecka zgodnie z konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z 1989 r. Oceniając, co stanowi najlepszy interes dziecka, organy państw członkowskich powinny w szczególności należycie uwzględniać zasadę jedności rodziny, dobro i rozwój społeczny małoletniego, **jego umiejętności językowe**, względy bezpieczeństwa i ochrony oraz opinię małoletniego, stosownie do jego wieku i dojrzałości.
- (16) *W celu zabezpieczenia najlepszego interesu dziecka i ogólnego dobra małoletniego oraz aby sprzyjać ciągłości pomocy i reprezentacji prawnej zapewnianych małoletnim bez opieki, państwa członkowskie powinny, w miarę możliwości, dążyć do zapewnienia, by ta sama osoba fizyczna pozostawała odpowiedzialna za małoletniego bez opieki, również w trakcie procedury azylowej i po udzieleniu ochrony międzynarodowej.*
- (17) *Na podstawie indywidualnej oceny pełnoletnie dziecko należy uznać za pozostające na utrzymaniu jedynie w sytuacji, gdy dziecko to nie jest w stanie utrzymać się samo ze względu na stan fizyczny lub umysłowy związany z poważną i długotrwałą chorobą lub z poważną niepełnosprawnością.*

- (18) *Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące jedności rodziny nie naruszają wartości i zasad uznanych przez państwa członkowskie. W przypadku małżeństw poligamicznych każde państwo członkowskie podejmuje decyzję o tym, czy przepisy dotyczące jedności rodziny stosowane będą do gospodarstw poligamicznych, w tym do małoletnich dzieci osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej i jej kolejnych małżonków.*
- (19) *Przepisy dotyczące jedności rodziny należy stosować zawsze w oparciu o autentyczne związki rodzinne, z wykluczeniem przymusowych małżeństw i małżeństw lub związków partnerskich zawartych wyłącznie w celu umożliwienia zainteresowanej osobie przybycia do państw członkowskich lub pobytu w nich. Aby nie dopuścić do dyskryminacji członków rodziny ze względu na to, gdzie rodzina została założona, pojęcie rodziny powinno obejmować również rodziny powstałe poza krajem pochodzenia, ale przed przybyciem na terytorium Unii.*

- (20) *W przypadku gdy z uwagi na jedność rodziny państwo członkowskie postanowi, że najlepszy interes małoletniego pozostającego w związku małżeńskim zostanie najlepiej zabezpieczony, jeżeli pozostanie on ze swoimi rodzicami, małżonek tego małoletniego nie powinien uzyskiwać na podstawie takiego związku małżeńskiego prawa pobytu w rozumieniu niniejszego rozporządzenia.*
- (21) Niniejsze rozporządzenie nie narusza Protokołu nr 24 w sprawie prawa azylu dla obywateli Państw Członkowskich Unii Europejskiej, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i TFUE.
- (22) Uznanie statusu uchodźcy jest aktem deklaratoryjnym.
- (23) Konsultacje z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) mogą dostarczyć organom państw członkowskich cennych wskazówek podczas ustalania, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową, jest uchodźcą w rozumieniu art. 1 konwencji genewskiej.

- (24) *Oceniając, czy osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową mają uzasadnioną obawę przed prześladowaniem lub są narażone na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, oraz czy stabilnie funkcjonujące niepaństwowe organy, w tym organizacje międzynarodowe, kontrolują dane państwo lub znaczną część jego terytorium i zapewniają ochronę, oraz oceniając, czy osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową mają dostęp do ochrony przed prześladowaniem lub poważną krzywdą w innej części terytorium kraju pochodzenia niż terytorium ojczyste (zwanej dalej „alternatywą ochrony wewnętrznej”), organ rozstrzygający powinien wziąć pod uwagę, między innymi, właściwe informacje ogólne i zalecenia wydane przez UNHCR.*
- (25) Należy ustanowić normy dotyczące definicji i zakresu statusu uchodźcy jako wytyczne dla właściwych organów krajowych państw członkowskich przy stosowaniu konwencji genewskiej.

- (26) Konieczne jest wprowadzenie wspólnych kryteriów uznawania osób ubiegających się o azyl za uchodźców w rozumieniu art. 1 konwencji genewskiej.
- (27) *Jeżeli pewien aspekt oświadczenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową lub kilka jego aspektów nie zostało popartych dokumentami lub innymi dowodami, wątpliwości należy rozstrzygać na korzyść osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, pod warunkiem że dołożyła rzeczywistych starań, aby uzasadnić konieczność otrzymania ochrony międzynarodowej, przedłożyła wszystkie istotne elementy będące w jej posiadaniu oraz złożyła zadowalające wyjaśnienia co do braku innych istotnych elementów, a oświadczenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową uznano za spójne i wiarygodne oraz stwierdzono jej ogólną wiarygodność z uwzględnieniem momentu wystąpienia przez nią z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz, w stosownych przypadkach, powodów, dla których z wnioskiem nie wystąpiono wcześniej.*
- (28) *Organ rozstrzygający nie powinien uznawać, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest niewiarygodna tylko na podstawie faktu, że nie odniosła się ona do swojej deklarowanej orientacji seksualnej przy pierwszej okazji do przedstawienia powodów prześladowania, chyba że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową w sposób oczywisty dąży do opóźnienia lub utrudnienia wykonania decyzji skutkującej jej powrotem.*

- (29) *Przekonania, światopogląd lub zapatrywania osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, w związku z którymi podjęła ona działania mogące być podstawą uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub narażenia na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, należy uwzględnić również wówczas, gdy były one całkowicie lub częściowo ukrywane w czasie pobytu w kraju pochodzenia.*
- (30) *Jeżeli osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie jest dostępna w czasie toczącego się w jej sprawie postępowania ze względu na okoliczności, na które nie ma ona wpływu, stosuje się odpowiednie przepisy oraz odpowiednie gwarancje przewidziane w rozporządzeniu (UE) 2024/...⁸⁺, rozporządzeniu (UE) 2024/...⁹⁺⁺ oraz dyrektywie (UE) 2024/...¹⁰⁺⁺⁺.*
- (31) W szczególności konieczne jest wprowadzenie wspólnych pojęć „potrzeby ochrony powstałej po przybyciu do państwa członkowskiego”, „źródeł krzywdy i ochrony”, „ochrony wewnętrznej” oraz „prześladowania”, w tym „powodów prześladowania”.

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmieniające rozporządzenia (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 604/2013 (Dz.U. L, ..., ELI:...).

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 21/24 (2020/0279(COD)) oraz, w przypisie, numer, datę, tytuł, odniesienie do publikacji w Dz.U. oraz ELI tego rozporządzenia.

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... ustanawiające wspólną procedurę ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylające dyrektywę 2013/32/UE (Dz.U. L, ..., ELI:...).

⁺⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)) oraz, w przypisie, numer, datę, tytuł, odniesienie do publikacji w Dz.U. i ELI tego rozporządzenia.

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową (Dz.U. L, ..., ELI:...).

⁺⁺⁺ OJ: proszę wstawić w tekście numer dyrektywy zawartej w dokumencie PE-CONS 69/23 (2016/0222(COD)) oraz, w przypisie, numer, datę, tytuł, odniesienie do publikacji w Dz.U. i ELI tej dyrektywy.

- (32) Ochronę mogą zapewnić państwo albo spełniające warunki określone w niniejszym rozporządzeniu ■ *stabilnie funkcjonujące organy niepaństwowe, w tym* organizacje międzynarodowe, które *kontrolują dane państwo lub znaczną część jego terytorium*, jeżeli mogą one i chcą zapewnić ochronę. Taka ochrona powinna być skuteczna i mieć charakter trwały.
- (33) *W przypadku gdy państwo lub jego przedstawiciele nie są podmiotami dopuszczającymi się prześladowania lub wyrządzającymi poważną krzywdę, w ramach oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i po ustaleniu, że w przeciwnym razie do osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową miałyby zastosowanie kryteria kwalifikowania określone w niniejszym rozporządzeniu, organ rozstrzygający powinien ocenić, czy istnieje alternatywa ochrony wewnętrznej.* Alternatywa ochrony wewnętrznej przed prześladowaniem lub poważną krzywdą powinna być faktycznie dostępna dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w części terytorium kraju pochodzenia, do której mogą one bezpiecznie i legalnie się udać i zostać tam przyjęte oraz w której, jak można racjonalnie zakładać, mogą się one osiedlić. ■ Ciężar wykazania, że alternatywa ochrony wewnętrznej jest dostępna, powinien spoczywać na organie rozstrzygającym. *Jeżeli organ rozstrzygający wykaże, że alternatywa ochrony wewnętrznej jest dostępna, osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową powinny być uprawnione do przedstawienia dowodów i przedłożenia znajdujących się w ich posiadaniu elementów.*

- (34) *Oceniając, czy można racjonalnie zakładać, że osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową mogą osiedlić się w innej części ich kraju pochodzenia, organ rozstrzygający powinien również rozważyć, czy osoby te będą w stanie zaspokoić swoje podstawowe potrzeby w zakresie dostępu do żywności, higieny i schronienia w lokalnych warunkach panujących w ich kraju pochodzenia.*
- (35) W przypadku gdy państwo lub jego przedstawiciele są podmiotami dopuszczającymi się prześladowania lub wyrządzającymi poważną krzywdę, należy zakładać, że alternatywa ochrony wewnętrznej nie jest dostępna dla osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, *a organ rozstrzygający nie musi oceniać, czy istnieje alternatywa ochrony wewnętrznej. Organ rozstrzygający powinien móc przeprowadzić ocenę dotyczącą istnienia alternatywy ochrony wewnętrznej tylko wtedy, gdy jednoznacznie ustalono, że źródłem ryzyka prześladowania lub doznania poważnej krzywdy jest podmiot, którego władza wyraźnie ogranicza się do konkretnego obszaru geograficznego, lub gdy samo państwo kontroluje jedynie pewne części terytorium danego kraju.*

- (36) *Przy ocenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, z którym wystąpiono po przybyciu do państwa członkowskiego, fakt, że ryzyko prześladowania lub doznania poważnej krzywdy opiera się na okolicznościach, które nie są wyrazem ani kontynuacją przekonań lub poglądów posiadanych w kraju pochodzenia, może służyć jako przesłanka wskazująca na to, że celem osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową jest wyłącznie lub głównie stworzenie warunków koniecznych do ubiegania się o nią.*
- (37) *W zależności od okoliczności akty prześladowania wymierzone w osoby określonej płci lub w dzieci mogą obejmować, między innymi, rekrutację nieletnich, okaleczanie narządów płciowych, przymusowe małżeństwa, handel dziećmi i pracę dzieci oraz handel ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego.*
- (38) *Akty prześladowania mogą przybierać formę niewspółmiernego lub dyskryminacyjnego ścigania lub karania. Do niewspółmiernego lub dyskryminacyjnego ścigania lub karania może dojść, między innymi, w sytuacji, gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową odmawia odbycia służby wojskowej z przyczyn moralnych, religijnych lub politycznych albo z powodu przynależności do określonej grupy etnicznej lub posiadania określonego obywatelstwa.*

- (39) Jednym z warunków kwalifikowania się do otrzymania statusu uchodźcy w rozumieniu art. 1 lit. A konwencji genewskiej jest związek przyczynowy między powodami prześladowania takimi jak rasa, religia ***lub światopogląd***, narodowość, przekonania polityczne lub przynależność do określonej grupy społecznej, a aktami prześladowania lub brakiem ochrony przed takimi aktami.
- (40) Równie konieczne jest wprowadzenie wspólnego pojęcia „przynależności do określonej grupy społecznej” jako powodu prześladowania. Definiując szczególną grupę społeczną, należy zwrócić należytą uwagę na aspekty związane z ***orientacją seksualną lub*** płcią osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, jeżeli mają one związek z jej uzasadnioną obawą przed prześladowaniem, w tym na ***tożsamość i ekspresję płciową***, które to aspekty mogą być powiązane z określoną tradycją prawną i zwyczajami, prowadzącymi na przykład do okaleczania narządów płciowych, przymusowej sterylizacji czy przymusowej aborcji. ***W zależności od okoliczności niepełnosprawność może być cechą, którą należy brać pod uwagę przy definiowaniu określonej grupy społecznej.***

- (41) *Okoliczności w kraju pochodzenia, w tym przykładowo istnienie i stosowanie przepisów prawa karnego, które w sposób szczególny wymierzone są w lesbijki, gejów, osoby biseksualne, transpłciowe i interseksualne, mogą oznaczać, że osoby te należy traktować jako tworzące określoną grupę społeczną.*
- (42) Oceniając wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, właściwe organy państw członkowskich powinny stosować metody oceny wiarygodności osoby ubiegającej się o taką ochronę w sposób zapewniający poszanowanie praw osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową gwarantowanych przez Kartę *i EKPC*, w szczególności prawa do godności ludzkiej oraz poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. W szczególności w przypadku *orientacji seksualnej i tożsamości płciowej* osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową nie powinny być poddawane szczegółowym przesłuchaniom ani testom dotyczącym ich praktyk seksualnych.

- (43) Cele i zasady Organizacji Narodów Zjednoczonych są określone w preambule oraz w art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych i zawarte w jej rezolucjach dotyczących środków zwalczania terroryzmu. W rezolucjach tych stwierdzono między innymi, że „działania, metody i praktyki terrorystyczne są sprzeczne z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych” oraz że „świadome finansowanie, planowanie oraz podżeganie do działań terrorystycznych jest także sprzeczne z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych”.
- (44) *W celu stosowania przepisów niniejszego rozporządzenia dotyczących wykluczenia z możliwości udzielenia ochrony międzynarodowej w przypadku istnienia uzasadnionych podstaw, by uznać, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową popełniła czyn lub czyny sprzeczne z celami i zasadami określonymi w art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych, nie jest konieczne ustalenie, że taka osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową została skazana za jedno z przestępstw terrorystycznych, o których mowa w art. 3 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541¹¹.*

¹¹ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępująca decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniająca decyzję Rady 2005/671/WSiSW (Dz.U. L 88 z 31.3.2017, s. 6).*

- (45) *W celu stosowania przepisów niniejszego rozporządzenia dotyczących wykluczenia z możliwości udzielenia ochrony międzynarodowej w związku z popełnieniem przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową czynów polegających na udziale w działaniach grupy terrorystycznej brak ustalenia, że taka osoba popełniła lub próbowała popełnić czyn o charakterze terrorystycznym zdefiniowany w rezolucjach Rady Bezpieczeństwa ONZ lub groziła jego popełnieniem, nie wyklucza uznania przez organy państw członkowskich, że postępowanie osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową jest sprzeczne z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych.*
- (46) *Do celów indywidualnej oceny faktów mogących stanowić poważne podstawy do tego, by uznać, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest winna czynów sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych, podlegała do popełnienia takich czynów lub w inny sposób brała udział w ich popełnianiu, szczególne znaczenie ma fakt, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową została skazana przez sądy państwa członkowskiego za udział w działaniach grupy terrorystycznej, a także ustalenie przez sąd lub trybunał, że osoba ta należała do kierownictwa takiej grupy, oraz nie ma konieczności ustalenia, że osoba ta sama podlegała do popełnienia aktu terrorystycznego lub w inny sposób brała udział w jego popełnieniu.*

- (47) Popęlnienie przestępstwa politycznego zasadniczo nie stanowi podstawy wykluczenia z możliwości uznania danej osoby za uchodęcę. ■ Czyny szczególnie okrutne, niewspółmierne do deklarowanego celu politycznego, oraz akty o charakterze terrorystycznym, cechujące się przemocą ■ , nawet *jeżeli* były popęlnione z rzekomo politycznych pobudek, powinny jednak zostać uznane za **poważne** przestępstwa o charakterze niepolitycznym i tym samym uzasadniać wykluczenie z możliwości uznania za uchodęcę.
- (48) Należy także ustanowić normy dotyczące definicji oraz zakresu statusu ochrony uzupełniającej. Ochrona uzupełniająca powinna mieć charakter komplementarny i dodatkowy wobec ochrony uchodęców przewidzianej w konwencji genewskiej. ***Choć status uchodęcy i status ochrony uzupełniającej wynikają z różnych podstaw do objęcia ochroną, bieżąca potrzeba ochrony może mieć podobny czas trwania. Zakresy ochrony, jaką oferuje status uchodęcy lub status ochrony uzupełniającej, mogą się różnić jedynie w przypadkach wyraźnie przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu. Niniejsze rozporządzenie umożliwia państwom członkowskim przyznanie takich samych praw i świadczeń w przypadku obu tych statusów.***

- (49) Konieczne jest wprowadzenie wspólnych kryteriów, na podstawie których osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową będą uznawane za ***korzystające z ochrony uzupełniającej***. Kryteria takie powinny wynikać ze zobowiązań międzynarodowych określonych instrumentami ochrony praw człowieka i z praktyki obowiązującej w państwach członkowskich.
- (50) Do celów oceny poważnej krzywdy, która może kwalifikować osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową jako osoby ***kwalifikujące się do otrzymania ochrony uzupełniającej***, ■ pojęcie „przemocy nieselektywnej” powinno obejmować przemoc, która może dotyczyć danych osób niezależnie od ich sytuacji osobistej.
- (51) ■ Do celów oceny poważnej krzywdy sytuacje, w których dochodzi do starć pomiędzy siłami zbrojnymi państwa trzeciego a jedną lub kilkoma uzbrojonymi grupami lub w których dochodzi do starć pomiędzy dwiema lub kilkoma uzbrojonymi grupami, należy uznać za wewnętrzny konflikt zbrojny. Nie jest konieczne, aby konflikt ten mógł być zakwalifikowany jako „niemiędzynarodowy konflikt zbrojny” w rozumieniu międzynarodowego prawa humanitarnego i by natężenie starć zbrojnych, poziom zorganizowania ścierających się sił zbrojnych czy czas trwania konfliktu stanowiły przedmiot oceny odrębnej od oceny poziomu przemocy szerzącej się na danym terytorium.

- (52) W odniesieniu do wymaganego dowodu dotyczącego ustalenia istnienia poważnego i zindywidualizowanego zagrożenia dla życia lub integralności fizycznej *osoby cywilnej*, organy rozstrzygające nie powinny wymagać od osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową przedstawienia dowodu na to, że stanowi ona konkretny cel *działań związanych z jej sytuacją osobistą*. Poziom przemocy nieselektywnej wymagany do uzasadnienia wniosku jest jednak niższy, jeżeli osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest w stanie wykazać, że dana sytuacja konkretnie jej dotyczy ze względu na czynniki związane z jej sytuacją osobistą. Ponadto organ rozstrzygający powinien w drodze wyjątku uznać za udowodnione istnienie poważnego i zindywidualizowanego zagrożenia w przypadku, gdy stopień przemocy nieselektywnej charakteryzujący konflikt zbrojny jest tak wysoki, że istnieją istotne podstawy, aby sądzić, że jeżeli osoby cywilne zostaną odesłane do kraju pochodzenia lub danej części kraju pochodzenia, mogą zostać narażone na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy ze względu na sam fakt, że *tam* przebywają.

- (53) *W zależności od okoliczności, w tym długości i celu pobytu, podróż do kraju pochodzenia może służyć jako przesłanka wskazująca na to, że osoby korzystające ze statusu uchodźcy ponownie przyjęły ochronę kraju pochodzenia lub ponownie zamieszkały w swoim kraju pochodzenia, lub – w przypadku osób korzystających z ochrony uzupełniającej – że podstawy do nadania im statusu ochrony uzupełniającej ustały.*
- (54) *Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/...⁺ państwa członkowskie powinny zapewnić, aby osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową miały prawo do skutecznego środka zaskarżenia przed sądem lub trybunałem decyzji organów rozstrzygających odrzucających wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej jako bezzasadne lub do zaskarżenia decyzji o pozbawieniu ochrony międzynarodowej. W tym względzie powody, które skłoniły organ rozstrzygający do podjęcia decyzji o odrzuceniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej lub o pozbawieniu ochrony międzynarodowej osoby z niej korzystającej, powinny podlegać szczegółowej kontroli ze strony właściwego sądu lub trybunału w ramach wszelkich skarg wniesionych przeciwko tym decyzjom.*

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)).

- (55) **■** Dokumenty podróży wydawane osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej po raz pierwszy lub odnawiane po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia powinny być zgodne z **■** *rozporządzeniem Rady (WE) nr 2252/2004¹² lub z równoważnymi minimalnymi normami dotyczącymi zabezpieczeń i danych biometrycznych.*
- (56) *Zezwolenia na pobyt wydawane osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej po raz pierwszy lub odnawiane po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia powinny być zgodne z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1030/2002¹³.*
- (57) *W okresie między udzieleniem ochrony międzynarodowej a wydaniem zezwolenia na pobyt państwa członkowskie zapewniają, aby osoby korzystające z ochrony międzynarodowej miały skuteczny dostęp do wszystkich praw określonych w niniejszym rozporządzeniu, z wyjątkiem swobody przemieszczania się w ramach Unii i wydania dokumentu podróży.*

¹² *Rozporządzenie Rady (WE) nr 2252/2004 z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez Państwa Członkowskie (Dz.U. L 385 z 29.12.2004, s. 1).*

¹³ *Rozporządzenie Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiające jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich (Dz.U. L 157 z 15.6.2002, s. 1).*

- (58) Ze względu na swoje bliskie relacje z *osobami korzystającymi z ochrony międzynarodowej* członkowie rodziny są zazwyczaj narażeni na akty prześladowania **lub poważną krzywdę** w sposób, który może stanowić podstawę udzielenia im ochrony międzynarodowej. ■ ***W celu utrzymania jedności rodziny w przypadku, gdy członkowie rodziny przebywający na terytorium tego samego państwa członkowskiego nie kwalifikują się do otrzymania ochrony międzynarodowej, powinni być oni uprawnieni do ubiegania się o zezwolenie na pobyt. Takie zezwolenia na pobyt powinny być wydawane, chyba że do członków rodziny mają zastosowanie podstawy wykluczenia lub wymagają tego względy bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego. Członkowie rodziny powinni również mieć te same prawa, co osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej po jej udzieleniu.*** Nie naruszając przepisów niniejszego rozporządzenia dotyczących utrzymania jedności rodziny, jeżeli sytuacja wchodzi w zakres dyrektywy Rady 2003/86/WE¹⁴ oraz spełnione są warunki łączenia rodzin określone w tej dyrektywie, członkom rodziny osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej, którzy osobiście nie kwalifikują się do otrzymania takiej ochrony, należy wydać zezwolenie na pobyt oraz przyznać prawa zgodnie z tą dyrektywą. Niniejsze rozporządzenie ***należy stosować bez uszczerbku dla*** dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/38/WE¹⁵.

¹⁴ Dyrektywa Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin (Dz.U. L 251 z 3.10.2003, s. 12).

¹⁵ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77).

- (59) *Dokumenty podróży powinny być wydawane dla członków rodziny osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej zgodnie z procedurami krajowymi.*

■

- (60) Oceniając zmianę okoliczności w państwie trzecim, właściwe organy państw członkowskich *powinny weryfikować*, z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji ■ *osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej*, czy podmioty zapewniające ochronę w danym państwie podjęły racjonalne działania mające na celu zapobieżenie prześladowaniom *lub poważnej krzywdzie*, czy posiadają w szczególności sprawny system prawny pozwalający na wykrywanie, ściganie i karanie aktów stanowiących prześladowanie *lub poważną krzywdę* oraz czy osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej będzie miała dostęp do tej ochrony w przypadku pozbawienia jej statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej.
- (61) *Oceniając, czy podstawy udzielenia ochrony międzynarodowej ustały, organ rozstrzygający powinien uwzględnić wszystkie odpowiednie i dostępne źródła informacji i wytyczne krajowe, unijne i międzynarodowe, w tym zalecenia wydane przez UNHCR.*

- (62) *Jeżeli osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest objęta zakresem art. 1 lit. D konwencji genewskiej odnoszącego się do udzielenia ochrony lub pomocy przez organy lub agencje Organizacji Narodów Zjednoczonych inne niż UNHCR, oceniając, czy taka ochrona lub pomoc ustala z przyczyn, na które osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie ma wpływu i które są niezależne od jej woli, organ rozstrzygający powinien sprawdzić, czy dana osoba była zmuszona do opuszczenia obszaru działań danego organu lub agencji, czy jej bezpieczeństwo osobiste było poważnie zagrożone oraz czy dany organ lub agencja nie miały możliwości zapewnienia jej warunków życia zgodnie z zadaniami, których wykonanie zostało im powierzone.*
- (63) Jeżeli status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej **■** ustaje, **decyzja** organu rozstrzygającego państwa członkowskiego o pozbawieniu danej osoby nadanego statusu **■** *nie pozbawia danego obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca możliwości ubiegania się o zezwolenie na pobyt na innych podstawach niż te, które uzasadniały udzielenie ochrony międzynarodowej, ani dalszego legalnego pozostawania na terytorium tego państwa członkowskiego na innych podstawach, zwłaszcza jeżeli posiada on ważne zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa Unii i prawa krajowego.*

- (64) *Decyzja o wygaśnięciu ochrony międzynarodowej nie powinna mieć mocy wstecznej. Decyzja o uchyleniu ochrony międzynarodowej powinna mieć moc wsteczną. Jeżeli podstawą wydania decyzji jest ustanie przesłanek, decyzja taka nie powinna mieć mocy wstecznej. W przypadku uchylenia statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej na podstawie ustalenia, że status ten nie powinien zostać nadany, prawa nabyte mogą być zachowane lub utracone w zależności od prawa krajowego.*
- (65) Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej powinny zamieszkiwać w państwie członkowskim, które udzieliło im ochrony. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej, które posiadają ważny dokument podróży i zezwolenie na pobyt wydane przez państwo członkowskie w pełni stosujące dorobek Schengen, powinny mieć możliwość wjazdu i swobodnego przemieszczania się na terytorium państw członkowskich w pełni stosujących dorobek Schengen *przez dozwolony okres pobytu* zgodnie z **■** rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399¹⁶ i art. 21 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen¹⁷. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mogą też ubiegać się o pobyt w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, które udzieliło im ochrony międzynarodowej, zgodnie z odpowiednimi przepisami *unijnymi* **■** i krajowymi. Nie przekłada się to jednak na przeniesienie statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej i powiązanych praw.

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.U. L 77 z 23.3.2016, s. 1).

¹⁷ Konwencja wykonawcza do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U. L 239 z 22.9.2000, s. 19).

- (66) W celu zapewnienia, *aby osoby korzystające z ochrony międzynarodowej przestrzegały dozwolonego okresu pozostawania lub pobytu zgodnie z właściwym prawem krajowym, prawem Unii lub prawem międzynarodowym*, dyrektywę *Rady* 2003/109/WE¹⁸ należy zmienić tak, aby 5-letni okres, po którym osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mogą uzyskać status rezydenta długoterminowego Unii, *co do zasady* rozpoczynał bieg na nowo za każdym razem, gdy stwierdzi się, że osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej przebywa w innym państwie członkowskim niż to, które udzieliło jej ochrony międzynarodowej, i nie posiada prawa do pozostawania ani prawa pobytu w tym innym państwie członkowskim ■ .

- (67) ***Organy państw członkowskich zachowują pewną swobodę w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa narodowego, które to kwestie należy interpretować zgodnie z prawem krajowym, prawem Unii i prawem międzynarodowym. Z zastrzeżeniem indywidualnej oceny konkretnych faktów, względy bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego mogą dotyczyć także przypadków, w których obywatel państwa trzeciego należy do ugrupowania wspierającego międzynarodowy terroryzm lub wspiera takie ugrupowanie. Oceniając, czy obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego państwa członkowskiego, organy tego państwa członkowskiego mają prawo uwzględniać między innymi informacje otrzymane od innych państw członkowskich lub państw trzecich.***
- (68) Decydując o uprawnieniu do otrzymania świadczeń określonych w niniejszym rozporządzeniu, właściwy organ powinien należycie uwzględniać najlepszy interes dziecka oraz szczególne sytuacje zależności od osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej w przypadku jej bliskich krewnych już przebywających w danym państwie członkowskim, a niebędących członkami jej rodziny. W szczególnych okolicznościach, jeżeli bliskim krewnym osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej jest małoletni pozostający w związku małżeńskim, któremu nie towarzyszy małżonek lub małżonka, to zabezpieczenia najlepszego interesu tego małoletniego można upatrywać w przebywaniu z rodziną, z której się wywodzi.

- (69) ***Państwa członkowskie*** powinny mieć możliwość ograniczenia dostępu do zatrudnienia lub podejmowania działalności na własny rachunek w przypadku stanowisk obejmujących wykonywanie władzy publicznej i odpowiedzialność za ochronę ogólnych interesów państwa lub innych organów publicznych. W ramach korzystania ze swojego prawa do równego traktowania w zakresie członkostwa w organizacjach reprezentujących pracowników lub wykonywania określonego zawodu, powinna istnieć możliwość wykluczenia osób korzystających z ochrony międzynarodowej z udziału w zarządzaniu podmiotami prawa publicznego oraz ze sprawowania urzędów regulowanych prawem publicznym.
- (70) ***Dodatek mieszkaniowy powinien być dodatkiem podstawowym w zakresie, w jakim można go postrzegać jako pomoc społeczną.***

- (71) Aby osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mogły skutecznie korzystać z praw i świadczeń określonych w niniejszym rozporządzeniu, należy uwzględnić ich specyficzne potrzeby i szczególne trudności integracyjne, którym muszą sprostać, oraz ułatwić im dostęp do praw związanych z integracją, w szczególności w zakresie związanych z zatrudnieniem możliwości edukacji i szkolenia zawodowego oraz dostępu do procedur uznawania zagranicznych dyplomów, świadectw i innych dowodów formalnych kwalifikacji, w szczególności w przypadku braku dokumentów na poparcie ich twierdzeń lub niemożności pokrycia kosztów związanych z procedurami uznawania.
- (72) Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej powinny być traktowane na równi w zakresie zabezpieczenia społecznego z obywatelami państwa członkowskiego, które udzieliło im ochrony międzynarodowej.

- (73) Osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej należy zapewnić dostęp do opieki zdrowotnej, zarówno w zakresie zdrowia fizycznego, jak i psychicznego *oraz w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, pod warunkiem że dostęp taki jest zapewniany także obywatelom państwa członkowskiego, które udzieliło im ochrony międzynarodowej.*
- (74) W celu ułatwienia integracji osób korzystających z ochrony międzynarodowej ze społeczeństwem osobom takim *powinno się* zapewnić dostęp do środków integracyjnych, *na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym*, na warunkach określonych przez państwa członkowskie. *Państwa członkowskie powinny rozważyć możliwość utrzymania dostępu do kursów językowych dla osób korzystających z ochrony międzynarodowej w przypadku, gdy miały one dostęp do takich kursów jako osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową.*
- (75) Warunkiem skutecznego monitorowania stosowania niniejszego rozporządzenia jest poddawanie go ocenie w regularnych odstępach czasu.

- (76) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie ustanowienie norm dotyczących udzielania ochrony międzynarodowej obywatelom państw trzecich i bezpaństwowcom przez państwa członkowskie, norm dotyczących jednolitego statusu uchodźcy lub osoby kwalifikującej się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz norm dotyczących zakresu udzielanej ochrony, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na skalę i skutki niniejszego rozporządzenia możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

- (77) Zgodnie z art. 1 i 2 oraz art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje. ■
- (78) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I
PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie określa normy dotyczące:

- a) kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej;
- b) jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej;
- c) zakresu udzielanej ochrony międzynarodowej.

Artykuł 2
Zakres przedmiotowy

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej oraz do zakresu udzielanej ochrony międzynarodowej.
2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do ■ krajowych form ochrony humanitarnej udzielanych przez państwa członkowskie ■ **obywatelom państw trzecich i bezpaństwowcom, którzy nie są objęci zakresem niniejszego rozporządzenia. Krajowe formy ochrony humanitarnej**, o ile są udzielane, są udzielane w taki sposób, aby nie powstało ryzyko pomylenia ich z ochroną międzynarodową.

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „status uchodźcy” oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca za uchodźcę;
- 2) „status ochrony uzupełniającej” oznacza uznanie przez państwo członkowskie obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca za osobę kwalifikującą się do otrzymania ochrony uzupełniającej;
- 3) „ochrona międzynarodowa” oznacza status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej;
- 4) „osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej” oznacza osobę, której nadano status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej;
- 5) „uchodźca” oznacza obywatela państwa trzeciego, który na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej, znajduje się poza państwem swojego obywatelstwa i nie może lub nie chce z powodu tej obawy przyjąć ochrony tego państwa, lub bezpaństwowca, który, przebywając z takich samych powodów jak określone powyżej poza państwem swojego poprzedniego miejsca zwykłego pobytu, nie może lub nie chce z powodu tej obawy powrócić do tego państwa i do którego nie ma zastosowania art. 12;

- 6) „osoba kwalifikująca się do otrzymania ochrony uzupełniającej” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który nie kwalifikuje się do uznania go za uchodźcę, lecz co do którego wykazano istotne podstawy, aby sądzić, że *jeżeli* zostanie odesłany do swojego kraju pochodzenia, a w przypadku bezpaństwowca – do państwa swojego poprzedniego miejsca zwykłego pobytu, może być narażony na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy zdefiniowanej w art. 15, i do którego nie ma zastosowania art. 17 ust. 1 i 2 oraz który nie może lub nie chce ze względu na takie ryzyko przyjąć ochrony tego państwa;

- 7) „wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej” oznacza wniosek o udzielenie ochrony przez państwo członkowskie, z którym wystąpił obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej;
- 8) „osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który wystąpił z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, w odniesieniu do którego nie podjęto jeszcze ostatecznej decyzji;
- 9) „członkowie rodziny” oznaczają, o ile rodzina istniała, zanim osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową przybyła na terytorium państw członkowskich, następujących członków rodziny osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej, którzy przebywają **na terytorium tego samego państwa członkowskiego** w trakcie procedury o udzielenie ochrony międzynarodowej:
- a) małżonek osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej lub niepozostający w związku małżeńskim partner tej osoby, z którym osoba ta pozostaje w stabilnym związku, w przypadku gdy prawo lub praktyka danego państwa członkowskiego traktuje pary niepozostające w związku małżeńskim w **taki sam sposób jak pary pozostające** w związku małżeńskim ■ ;

- b) małoletnie ***lub pełnoletnie pozostające na utrzymaniu*** dzieci par, o których mowa w lit. a), lub osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że nie pozostają w związku małżeńskim oraz bez względu na to, czy są dziećmi pochodzącymi ze związków małżeńskich, pozamałżeńskich czy dziećmi adoptowanymi zgodnie z prawem krajowym; ***małoletniego uznaje się za niepozostającego w związku małżeńskim, o ile – na podstawie indywidualnej oceny – jego małżeństwo nie byłoby zgodne z odpowiednim prawem krajowym, gdyby zostało zawarte w danym państwie członkowskim, w szczególności z uwzględnieniem określonego prawnie wieku uprawniającego do zawarcia małżeństwa;***
- c) ***w przypadku gdy osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej jest małoletnia i nie pozostaje w związku małżeńskim, ojciec, matka lub inna dorosła osoba – w tym dorosłe rodzeństwo – odpowiedzialne za tę osobę zgodnie z prawem lub praktyką danego państwa członkowskiego; małoletniego uznaje się za niepozostającego w związku małżeńskim, o ile – na podstawie indywidualnej oceny – jego małżeństwo nie byłoby zgodne z odpowiednim prawem krajowym, gdyby zostało zawarte w danym państwie członkowskim, w szczególności z uwzględnieniem określonego prawnie wieku uprawniającego do zawarcia małżeństwa;***

10) „małoletni” oznacza obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który nie ukończył 18 lat;

- 11) „małoletni bez opieki” oznacza małoletniego, który przybywa na terytorium państw członkowskich bez opieki osoby pełnoletniej odpowiedzialnej za niego zgodnie z prawem lub praktyką danego państwa członkowskiego, dopóki małoletni ten nie zostanie skutecznie objęty opieką takiej osoby *pełnoletniej*, w tym małoletniego, który zostaje pozostawiony bez opieki po przybyciu na terytorium państw członkowskich;
- 12) „zezwolenie na pobyt” oznacza **■** upoważnienie wydane przez organy państwa członkowskiego z wykorzystaniem jednolitego wzoru ustanowionego w rozporządzeniu (WE) nr 1030/2002, pozwalające obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi na *legalny* pobyt na terytorium danego państwa członkowskiego;
- 13) „kraj pochodzenia” oznacza państwo lub państwa, których obywatelstwo posiada dana osoba, a w przypadku bezpaństwowców – państwo lub państwa poprzedniego miejsca zwykłego pobytu;
- 14) „pozbawienie ochrony międzynarodowej” oznacza wydaną przez *organ rozstrzygający lub* właściwy **■** *sąd lub trybunał* decyzję lub orzeczenie o uchyleniu *lub* wygaśnięciu ochrony międzynarodowej, *w tym w drodze odmowy* przedłużenia ochrony międzynarodowej;

■

- 15) „organ rozstrzygający” oznacza organ quasi-sądowy lub administracyjny w państwie członkowskim, **który jest** odpowiedzialny za rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i właściwy do wydawania decyzji w takich sprawach **na etapie postępowania administracyjnego**;
- 16) „zabezpieczenie społeczne” oznacza działy zabezpieczenia społecznego określone **w art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia** Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004¹⁹ ;
- 17) „pomoc społeczna” oznacza świadczenia udzielane w celu zapewnienia, by podstawowe potrzeby osób, które nie posiadają wystarczających środków, były zaspokojone;
- 18) „opiekun” oznacza osobę **fizyczną** lub organizację, **w tym organ publiczny, wyznaczone** przez właściwe organy, **stosownie do okoliczności**, do pomocy małoletniemu bez opieki, reprezentowania go **i działania w jego imieniu, w celu zapewnienia, by małoletni bez opieki mógł korzystać z praw określonych w niniejszym rozporządzeniu i wypełniać przewidziane w nim obowiązki, zabezpieczając jednocześnie najlepszy interes małoletniego i jego ogólne dobro.**
-

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1).

ROZDZIAŁ II

OCENA WNIOSKÓW O UDZIELENIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ

Artykuł 4

Przedkładanie informacji oraz ocena faktów i okoliczności

1. Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową przedkłada wszystkie dostępne jej elementy uzasadniające wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. ***W tym celu*** osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ***w pełni*** współpracuje z organem rozstrzygającym oraz z innymi właściwymi organami oraz jest obecna i dostępna przez cały czas trwania procedury ***na terytorium państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie jej wniosku, w tym w czasie oceny istotnych elementów wniosku.***
2. Na elementy, o których mowa w ust. 1, składają się:
 - a) oświadczenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową; oraz
 - b) wszelkie dokumenty znajdujące się w posiadaniu osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową odnoszące się do:
 - (i) **■ powodów wystąpienia o udzielenie ochrony międzynarodowej;**
 - (ii) wieku osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową;
 - (iii) przeszłości, w tym przeszłości uwzględnianych ***członków rodziny i*** krewnych, osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową;
 - (iv) tożsamości osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową;
 - (v) obywatelstwa lub obywatelstw osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową;
 - (vi) państwa lub państw i miejsca lub miejsc poprzedniego pobytu osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową;
 - (vii) wcześniejszych wniosków osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową o udzielenie ochrony międzynarodowej;

- (viii) wyników wszelkich ■ dotyczących osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową procedur przesiedleń ***lub przyjmowania ze względów humanitarnych*** określonych w rozporządzeniu (UE) 2024/... ⁺;
- (ix) tras podróży osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową; ***oraz***
- (x) dokumentów podróży osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową ■ .

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 18/RR (2016/0225(COD)).

3. Organ rozstrzygający ocenia istotne elementy wniosku ***o udzielenie ochrony międzynarodowej*** zgodnie z art. 34 rozporządzenia (UE) 2024/... ⁺.
4. Okoliczność, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową doznała już prześladowania lub poważnej krzywdy albo że bezpośrednio groziło jej takie prześladowanie lub poważna krzywda, jest istotną przesłanką potwierdzającą uzasadnioną obawę tej osoby przed prześladowaniem lub rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, chyba że istnieją uzasadnione powody, aby uznać, iż takie akty prześladowania lub wyrządzania poważnej krzywdy się nie powtórzą.
5. Jeżeli ***co najmniej jeden aspekt*** oświadczeń osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową nie jest poparty dokumentami lub innymi dowodami, przedstawienie dodatkowych dowodów na poparcie tych konkretnych aspektów nie jest konieczne pod następującymi warunkami:
 - a) osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową poczyniła rzeczywisty wysiłek, aby uzasadnić swój wniosek ***o udzielenie ochrony międzynarodowej***;

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)).

- b) wszystkie istotne elementy będące w posiadaniu osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową zostały przedłożone oraz złożono zadowalające wyjaśnienia co do braku innych istotnych elementów;
- c) oświadczenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową zostały uznane za spójne i wiarygodne oraz nie są sprzeczne z dostępnymi szczegółowymi i ogólnymi informacjami mającymi znaczenie dla sprawy danej osoby;

■

- d) stwierdzono ogólną wiarygodność osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, ***uwzględniając między innymi moment wystąpienia przez nią z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej.***

Artykuł 5

Potrzeba ochrony międzynarodowej powstała po przybyciu do państwa członkowskiego

1. Za podstawę uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub rzeczywistego ryzyka doznania poważnej krzywdy można uznać:
 - a) zdarzenia, które miały miejsce po tym, jak osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową opuściła kraj pochodzenia; lub
 - b) działalność, w jaką osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową zaangażowała się po opuszczeniu kraju pochodzenia, w szczególności jeżeli ustalono, że działalność ta stanowi wyraz i kontynuację przekonań, ***światopoglądu*** lub zapatrywań posiadanych w kraju pochodzenia.

2. ■ Jeżeli ryzyko prześladowania **lub poważnej krzywdy** wynika z okoliczności wywołanych ■ przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową po opuszczeniu kraju pochodzenia **wyłącznie lub głównie w celu stworzenia warunków niezbędnych do ubiegania się o udzielenie ochrony międzynarodowej, organ rozstrzygający może odmówić udzielenia ochrony międzynarodowej, o ile każda decyzja podjęta w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej będzie zgodna z Konwencją genewską** dotyczącą statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r. uzupełnioną Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. (zwaną dalej „konwencją genewską”), **Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC) i Kartą** praw podstawowych Unii Europejskiej.

■

Artykuł 6

Podmioty dopuszczające się prześladowania lub wyrządzające poważną krzywdę

Podmiotami dopuszczającymi się prześladowania lub **wyrządzającymi** poważną krzywdę mogą być:

- a) państwo;

- b) partie lub organizacje kontrolujące państwo lub znaczną część jego terytorium;
- c) podmioty niepaństwowe, *jeżeli* można wykazać, że podmioty, o których mowa w **art. 7 ust. 1**, nie mogą lub nie chcą udzielić ochrony przed prześladowaniem lub poważną krzywdą ■ .

Artykuł 7

Podmioty zapewniające ochronę

1. Ochrona przed prześladowaniem lub poważną krzywdą może być udzielana wyłącznie przez następujące podmioty, o ile są **w stanie i chcą zapewnić skuteczną i trwałą** ochronę zgodnie z ust. 2:
 - a) państwo;
 - b) **stabilnie funkcjonujące podmioty niepaństwowe**, w tym organizacje międzynarodowe, **które kontrolują** państwo lub znaczną część jego terytorium.

2. Ochrona przed prześladowaniem lub poważną krzywdą musi być skuteczna i trwała. Uznaje się, że ochrona jest zapewniona, jeżeli podmioty, o których mowa w ust. 1, podejmują racjonalne działania mające na celu zapobieżenie prześladowaniom lub wyrządzaniu poważnej krzywdy, między innymi przez zapewnienie skutecznego systemu prawnego na potrzeby wykrywania i ścigania czynów stanowiących prześladowania lub poważną krzywdę oraz karania za nie, a osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma możliwość dostępu do takiej ochrony.
3. Oceniając, czy *stabilnie funkcjonujące podmioty niepaństwowe, w tym organizacje międzynarodowe*, kontrolują dane państwo lub znaczną część jego terytorium oraz *zapewniają* ochronę, o której mowa w ust. 2, organ rozstrzygający uwzględnia *dokładne i aktualne informacje o krajach pochodzenia uzyskane z właściwych i dostępnych źródeł krajowych, unijnych i międzynarodowych*, oraz uwzględnia, *jeżeli* są one dostępne, wspólną analizę *sytuacji w konkretnych krajach pochodzenia* oraz *wytyczne*, o których mowa w art. 11 rozporządzenia (UE) 2021/2303.

Artykuł 8

Alternatywa ochrony wewnętrznej

1. ***Jeżeli podmiotem dopuszczającym się prześladowania lub wyrządzającym poważną krzywdę nie są państwo ani przedstawiciele państwa,*** w ramach oceny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej organ rozstrzygający ***bada, czy*** osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie wymaga tej ochrony, ***ponieważ*** może bezpiecznie i legalnie udać się do części kraju pochodzenia i zostać tam przyjętym, oraz czy można racjonalnie zakładać, że może ona się tam osiedlić, a także, czy w tej części kraju osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową:
 - a) nie ma uzasadnionej obawy przed prześladowaniem lub nie jest narażona na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy; lub
 - b) ma dostęp do ***skutecznej i trwałej*** ochrony przed prześladowaniem lub poważną krzywdą.

2. *Jeżeli podmiotem dopuszczającym się prześladowania lub wyrządzającym poważną krzywdę jest państwo lub jego przedstawiciele, organ rozstrzygający zakłada, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie ma dostępu do skutecznej ochrony, i nie ma potrzeby przeprowadzenia badania, o którym mowa w ust. 1.*

Organ rozstrzygający może zbadać okoliczności, o których mowa w ust. 1, tylko wtedy, gdy jednoznacznie ustalono, że źródłem ryzyka prześladowania lub doznania poważnej krzywdy jest podmiot, którego władza wyraźnie ogranicza się do konkretnego obszaru geograficznego, lub gdy samo państwo kontroluje jedynie pewne części terytorium kraju.

3. Organ rozstrzygający bada okoliczności, o których mowa w ust. 1, po ustaleniu, że kryteria kwalifikacji określone w niniejszym rozporządzeniu miałyby w przeciwnym razie zastosowanie do osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową. Ciężar wykazania, że *osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową może skorzystać z alternatywy ochrony wewnętrznej, spoczywa na organie rozstrzygającym. Osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest uprawniona do przedstawienia dowodów i przedłożenia wszelkich elementów wskazujących na to, że nie może ona skorzystać z takiej alternatywy. Organ rozstrzygający bierze pod uwagę dowody przedstawione i elementy przedłożone przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową.*

4. Oceniając, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma uzasadnioną obawę przed prześladowaniem lub jest narażona na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, lub czy ma ona dostęp do ochrony przed prześladowaniem lub poważną krzywdą w danej części terytorium kraju pochodzenia zgodnie z ust. 1, **organ rozstrzygający**, w momencie podejmowania decyzji w sprawie wniosku o ochronę międzynarodową, **uwzględnia** ogólną sytuację panującą w tej części kraju oraz osobiste uwarunkowania danej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową określone w art. 4. W tym celu **organ rozstrzygający uwzględnia** dokładne i aktualne informacje uzyskane z **■** odpowiednich i dostępnych źródeł krajowych, **unijnych i międzynarodowych oraz, jeżeli są one dostępne, wspólną analizę sytuacji w konkretnych krajach pochodzenia oraz wytyczne**, o których mowa w art. 11 rozporządzenia (UE) 2021/2303.
5. **Do celów ust. 1 organ rozstrzygający uwzględnia:**
- a) ogólną sytuację panującą w odpowiedniej części kraju pochodzenia, **w tym** dostępność, skuteczność i trwałość ochrony, **o której mowa w art. 7;**

- b) osobiste uwarunkowania osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową *w odniesieniu do takich czynników jak stan zdrowia, wiek, płeć, w tym tożsamość płciowa, orientacja seksualna, pochodzenie etniczne i przynależność do mniejszości narodowej; oraz*
- c) *czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową będzie w stanie zaspokoić swoje podstawowe potrzeby.*

6. *Jeżeli osobą ubiegającą się o ochronę międzynarodową jest małoletni bez opieki, organ rozstrzygający bierze pod uwagę najlepszy interes małoletniego, zwłaszcza dostępność trwałej i odpowiedniej opieki oraz pieczy.*

ROZDZIAŁ III
KWALIFIKOWANIE SIĘ DO OTRZYMANIA STATUSU UCHODźCY

Artykuł 9
Akty prześladowania

1. Czyn uznaje się za akt prześladowania w rozumieniu art. 1 lit. A konwencji genewskiej¹, jeżeli:
 - a) jest na tyle poważny ze względu na swoją istotę lub powtarzalności, że stanowi poważne naruszenie podstawowych praw człowieka, w szczególności praw, od których przestrzegania nie można się uchylić na mocy art. 15 ust. 2 EKPC; lub
 - b) jest kumulacją różnych środków, w tym naruszeń praw człowieka, które są na tyle poważne, że oddziałują na jednostkę w sposób podobny do czynu, o którym mowa w lit. a).

2. Akty prześladowania określone w ust. 1 mogą przybierać między innymi formę:
- a) aktów przemocy fizycznej lub psychicznej, w tym aktów przemocy seksualnej;
 - b) środków prawnych, administracyjnych, policyjnych lub sądowych, które same w sobie są dyskryminujące lub które są stosowane w sposób dyskryminujący;
 - c) ścigania lub kar, które są niewspółmierne lub dyskryminujące;
 - d) odmowy sądowego środka zaskarżenia, której skutkiem jest kara niewspółmierna lub dyskryminująca;

- e) ścigania lub kar za odmowę odbycia służby wojskowej podczas konfliktu, jeżeli odbycie służby wojskowej pociągałoby za sobą popełnianie przestępstw lub czynów stanowiących podstawę wykluczenia określonych w art. 12 ust. 2;
 - f) czynów wymierzonych w osoby określonej płci lub w dzieci.
3. Aby osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową kwalifikowała się jako „uchodźca” w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 5, musi istnieć związek między powodami prześladowania, o których mowa w art. 10, a aktami prześladowania określonymi w ust. 1 niniejszego artykułu lub brakiem ochrony przed takimi aktami.

Artykuł 10

Powody prześladowania

1. Oceniając powody prześladowania, uwzględnia się następujące elementy:
- a) pojęcie rasy obejmuje w szczególności takie aspekty, jak kolor skóry, pochodzenie lub przynależność do określonej grupy etnicznej;

- b) pojęcie religii obejmuje w szczególności posiadanie wierzeń teistycznych, nieateistycznych i ateistycznych, prywatne lub publiczne uczestniczenie lub nieuczestniczenie w formalnych – indywidualnych lub wspólnotowych – praktykach religijnych, inne czynności religijne czy wyrażane poglądy lub formy indywidualnych lub wspólnotowych zachowań opartych na wierzeniach religijnych lub nakazanych takimi wierzeniami;
- c) pojęcie narodowości nie ogranicza się do obywatelstwa lub jego braku, lecz obejmuje w szczególności przynależność do grupy określonej przez kulturą, etniczną lub językową tożsamość, wspólne korzenie geograficzne lub polityczne lub przez powiązanie z mieszkańcami innego państwa;

- d) pojęcie *przynależności do* określonej grupy społecznej obejmuje w szczególności *przynależność do* grupy:
- (i) *której* członkowie mają – *lub są postrzegani jako mający* – jakąś wspólną nieusuwalną cechę wrodzoną lub przeszłość, lub ■ cechę lub światopogląd na tyle istotne z punktu widzenia tożsamości lub sumienia, że nie należy nikogo zmuszać do wyrzeczenia się go; *oraz*
 - (ii) która posiada odrębną tożsamość w danym państwie, ponieważ jest postrzegana jako inna niż otaczające społeczeństwo;

- e) pojęcie opinii politycznej obejmuje w szczególności posiadanie opinii, idei lub światopoglądu w kwestii dotyczącej podmiotów potencjalnie dopuszczających się prześladowania, określonych w art. 6, oraz ich polityki lub metod, bez względu na to, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową działała zgodnie z tą opinią, ideą lub tym światopoglądem.

W zależności od sytuacji w kraju pochodzenia pojęcie *przynależności do określonej* grupy społecznej, o której mowa w akapicie pierwszym lit. d), obejmuje *przynależność do grupy*, u podstaw której leży wspólna cecha orientacji seksualnej ■ . Aspektom płci, w tym tożsamości *oraz ekspresji* płciowej, poświęca się szczególną uwagę w celu określenia przynależności do określonej grupy społecznej lub zidentyfikowania cechy charakteryzującej taką grupę.

2. Oceniając, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma uzasadnioną obawę przed prześladowaniem, bez znaczenia jest, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową rzeczywiście odznacza się rasową, religijną, narodowościową, społeczną lub polityczną cechą powodującą prześladowanie, jeżeli taka cecha jest przypisywana danej osobie przez podmiot dopuszczający się prześladowania.
3. Oceniając, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma uzasadnioną obawę przed prześladowaniem, organ rozstrzygający nie może racjonalnie wymagać, aby – w celu uniknięcia ryzyka prześladowania w swoim kraju pochodzenia – osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową *dostosowała lub zmieniła swoje zachowanie, przekonania lub tożsamość, lub* by powstrzymywała się od pewnych praktyk, jeżeli takie *zachowania, przekonania* lub praktyki stanowią nieodłączny element jej tożsamości.

Artykuł 11
Ustanie statusu

1. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec przestaje być uchodźcą, jeżeli zaistniała co najmniej jedna z następujących okoliczności:
 - a) obywatel państwa trzeciego ponownie dobrowolnie przyjął ochronę państwa, którego jest obywatelem;
 - b) utracił swoje obywatelstwo, obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec dobrowolnie ponownie je przyjął;
 - c) obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec przyjął nowe obywatelstwo i korzysta z ochrony państwa nowego obywatelstwa;
 - d) obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec ponownie dobrowolnie zamieszkał w państwie, które opuścił lub poza którym pozostawał z obawy przed prześladowaniem;

- e) obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec nie może dłużej odmawiać przyjęcia ochrony państwa, którego jest obywatelem, z powodu ustania okoliczności, w związku z którymi został uznany za uchodźcę;
- f) bezpaństwowiec może powrócić do państwa swojego poprzedniego miejsca zwykłego pobytu z powodu ustania okoliczności, w związku z którymi został uznany za uchodźcę.

Lit. e) i f) akapitu pierwszego nie stosuje się do uchodźcy, który może powołać się na ważne powody związane z poprzednim prześladowaniem, uzasadniające jego odmowę przyjęcia ochrony państwa, którego jest obywatelem, lub – w przypadku bezpaństwowca – z ochrony państwa jego poprzedniego miejsca zwykłego pobytu.

2. *Aby ocenić, czy stosuje się ust. 1 akapit pierwszy lit. e) i f), organ rozstrzygający:*

- a) uwzględnia* dokładne i aktualne informacje uzyskane z odpowiednich *i dostępnych* źródeł *krajowych, unijnych i międzynarodowych oraz, jeżeli są one dostępne*, wspólną analizę *sytuacji w konkretnych krajach* pochodzenia oraz *wytyczne*, o których mowa w art. **11** rozporządzenia (UE) **2021/2303**;
- b)* bierze pod uwagę to, czy zmiana okoliczności jest na tyle znacząca i długotrwała, że obawa uchodźcy przed prześladowaniem nie jest już uzasadniona.

Artykuł 12
Wykluczenie

1. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wykluczony z możliwości uzyskania statusu uchodźcy, jeżeli ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec:
 - a) jest objęty zakresem art. 1 lit. D konwencji genewskiej odnoszącego się do udzielania ochrony lub pomocy przez organy lub agencje Organizacji Narodów Zjednoczonych inne niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców; jeżeli taka ochrona lub pomoc ustała z jakichkolwiek powodów, bez ustalenia stanowiska tego obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca zgodnie z odpowiednimi rezolucjami przyjętymi przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec staje się tym samym uprawniony do skorzystania z niniejszego rozporządzenia;
 - b) jest uznawany przez właściwe organy państwa, w którym ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec się osiedliła, za osobę mającą prawa i obowiązki związane z posiadaniem obywatelstwa tego państwa lub równorzędne prawa i obowiązki ■ .

2. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wykluczony z możliwości otrzymania statusu uchodźcy, jeżeli istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec:
- a) popełnił zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu aktów międzynarodowych opracowanych dla ustanowienia przepisów odnoszących się do tych zbrodni;
 - b) popełnił poważne przestępstwo o charakterze niepolitycznym poza państwem uchodźstwa, zanim ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec został przyjęty jako uchodźca, czyli zanim ■ nadano mu status uchodźcy; szczególnie okrutne działania, nawet *jeżeli* były popełnione z rzekomo politycznych pobudek, mogą zostać zakwalifikowane jako poważne przestępstwa o charakterze niepolitycznym;
 - c) jest winny czynów sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych określonymi w preambule i art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych.
3. Ust. 2 stosuje się do osób podlegających do popełnienia przestępstw lub czynów, o których mowa w tym ustępie, lub w inny sposób uczestniczących w ich popełnianiu.

■

4. *Gdy organ rozstrzygający – na podstawie oceny powagi popełnionych przez daną osobę przestępstw lub czynów oraz jej odpowiedzialności indywidualnej, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności związanych z tymi przestępstwami lub czynami oraz sytuacji danej osoby – ustali, że zastosowanie ma co najmniej jedna z podstaw wykluczenia określonych w ust. 2 lub 3, wówczas wyklucza możliwość nadania danej osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową statusu uchodźcy bez przeprowadzania oceny proporcjonalności związanej z obawą przed prześladowaniem.*
5. *W ramach oceny, o której mowa w ust. 4, organ rozstrzygający rozpatrując ust. 2 i 3 w odniesieniu do małoletniego uwzględnia między innymi zdolność małoletniego do ponoszenia odpowiedzialności karnej, która miałaby zastosowanie, gdyby popełnił on przestępstwo na terytorium państwa członkowskiego rozpatrującego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, zgodnie z przepisami krajowymi dotyczącymi zdolności wiekowej do ponoszenia odpowiedzialności karnej.*

ROZDZIAŁ IV

STATUS UCHODźCY

Artykuł 13

Nadanie statusu uchodźcy

Organ rozstrzygający nadaje status uchodźcy obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi, który kwalifikuje się do otrzymania takiego statusu zgodnie z rozdziałem II i III.

Artykuł 14

Pozbawienie ■ statusu uchodźcy

1. Organ rozstrzygający pozbawia obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca statusu uchodźcy, jeżeli:
 - a) ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec przestał być uchodźcą zgodnie z art. 11;
 - b) ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec powinien być zostać lub został wykluczony z możliwości uzyskania statusu uchodźcy zgodnie z art. 12;

- c) ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec wprowadził w błąd co do faktów, w tym posłużył się fałszywymi dokumentami, lub pominął fakty o istotnym znaczeniu dla nadania mu statusu uchodźcy;
- d) istnieją uzasadnione podstawy, by uznać tego obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca za zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa członkowskiego, w którym ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec przebywa;
- e) ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec został skazany prawomocnym wyrokiem sądowym za szczególnie poważne przestępstwo i stanowi niebezpieczeństwo dla społeczeństwa państwa członkowskiego, w którym ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec przebywa.

■

2. W sytuacjach, w których *stosuje się* ust. 1 lit. d) i e), organ rozstrzygający może odmówić nadania statusu ■ uchodźcy, jeżeli ■ decyzja *w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej* jeszcze nie zapadła.

3. Osobom, do których stosuje się ust. 1 lit. d) *i e)* lub ust. 2 niniejszego artykułu, przysługują prawa określone w art. 3, 4, 16, 22, 31, 32 i 33 konwencji genewskiej lub prawa podobne do nich, pod warunkiem że osoby te przebywają w państwie członkowskim.
4. **■** Organ rozstrzygający, który nadał status uchodźcy, musi wykazać w każdym indywidualnym przypadku, że **■** osoba *korzystająca ze statusu uchodźcy* przestała być **■** uchodźcą *lub nie powinien jej być nadany status uchodźcy, lub nie powinna już korzystać ze statusu uchodźcy* z powodów określonych w ust. 1 niniejszego artykułu. *W czasie postępowania w sprawie pozbawienia statusu uchodźcy stosuje się art. 66 rozporządzenia (UE) 2024/...⁺.*

■

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)).

ROZDZIAŁ V
KWALIFIKOWANIE SIĘ DO OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ

Artykuł 15
Poważna krzywda

Poważna krzywda, o której mowa w art. 3 ust. 6, obejmuje:

- a) karę śmierci lub egzekucję;
- b) tortury, nieludzkie lub poniżające traktowanie lub karanie osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową w kraju pochodzenia; lub
- c) poważne i indywidualne zagrożenie dla życia lub fizycznej integralności osoby cywilnej wynikające z przemocy nieselektywnej w sytuacji międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego.

Artykuł 16

Ustanie statusu ochrony uzupełniającej

1. ***Osoba korzystająca ze statusu ochrony uzupełniającej*** przestaje kwalifikować się do otrzymywania ochrony uzupełniającej, jeżeli okoliczności będące podstawą nadania ***tego statusu ustały lub uległy zmianie w takim stopniu, że ochrona nie jest już konieczna.***
2. ***Aby ocenić, czy okoliczności będące podstawą nadania*** statusu ochrony uzupełniającej ***ustały lub uległy zmianie w takim stopniu, że ochrona nie jest już konieczna, organ rozstrzygający:***
 - a) ***uwzględnia*** dokładne i aktualne informacje uzyskane z ***■*** odpowiednich ***i dostępnych źródeł krajowych, unijnych i międzynarodowych oraz, jeżeli są one dostępne, wspólną analizę sytuacji w konkretnych krajach*** pochodzenia ***oraz wytyczne***, o których mowa w art. 11 rozporządzenia (UE) 2021/2303;
 - b) bierze pod uwagę, czy zmiana okoliczności ma charakter na tyle znaczący i długotrwały, że ***osoba korzystająca ze statusu*** ochrony uzupełniającej nie jest już narażona na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy;

3. Ust. 1 nie stosuje się do osoby korzystającej ze statusu ochrony uzupełniającej, która może powołać się na ważne powody związane z poprzednio doznaną poważną krzywdą, uzasadniające jej odmowę przyjęcia ochrony państwa, którego jest obywatelem, lub – w przypadku bezpaństwowca – z ochrony państwa poprzedniego miejsca zwykłego pobytu.

Artykuł 17

Wykluczenie

1. Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec zostaje wykluczony z możliwości otrzymania ochrony uzupełniającej, jeżeli istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec:
- a) popełnił zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu aktów międzynarodowych opracowanych w celu ustanowienia przepisów odnoszących się do tych zbrodni;
 - b) popełnił poważne przestępstwo ***przed przybyciem na terytorium państwa członkowskiego lub został skazany za poważne przestępstwo po przybyciu;***

- c) jest winny czynów sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych określonymi w preambule i art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych;
- d) stanowi zagrożenie dla społeczeństwa lub bezpieczeństwa **narodowego** .

■

- 2. Ust. 1 ■ stosuje się do osób podlegających do popełnienia przestępstw lub czynów, o których mowa w tym ustępie, lub w inny sposób uczestniczących w ich popełnianiu.
- 3. ***Obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec może zostać wykluczony z możliwości otrzymania ochrony uzupełniającej, jeżeli*** przed przyjęciem do danego państwa członkowskiego ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec popełnił co najmniej jedno przestępstwo nieobjęte zakresem ***ust. 1*** lit. a), b) i c), które zagrożone byłoby karą pozbawienia wolności, gdyby zostało popełnione w danym państwie członkowskim, i jeżeli ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec opuścił kraj pochodzenia wyłącznie w celu uniknięcia odpowiedzialności za popełnienie tych przestępstw.

4. *Gdy organ rozstrzygający – na podstawie oceny powagi popełnionych przez daną osobę przestępstw lub czynów oraz jej odpowiedzialności indywidualnej, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności związanych z tymi przestępstwami lub czynami oraz sytuacji danej osoby – ustali, że zastosowanie ma co najmniej jedna z podstaw wykluczenia określonych w ust. 1 lub 2, wówczas wyklucza możliwość nadania danej osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową statusu ochrony uzupełniającej bez przeprowadzania oceny proporcjonalności związanej z obawą przed poważną krzywdą.*
5. *W ramach oceny, o której mowa w ust. 4, organ rozstrzygający rozpatrując ust. 1 w odniesieniu do małoletniego uwzględnia między innymi zdolność małoletniego do ponoszenia odpowiedzialności karnej, która miałaby zastosowanie, gdyby popełnił on przestępstwo na terytorium państwa członkowskiego rozpatrującego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, zgodnie z przepisami krajowymi dotyczącymi zdolności wiekowej do ponoszenia odpowiedzialności karnej, lub, w stosownych przypadkach, wyrok skazujący za popełnienie poważnego przestępstwa po przybyciu małoletniego na terytorium tego państwa członkowskiego.*

ROZDZIAŁ VI

STATUS OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ

Artykuł 18

Nadanie statusu ochrony uzupełniającej

Organ rozstrzygający nadaje status ochrony uzupełniającej obywatelowi państwa trzeciego lub bezpaństwowcowi, który kwalifikuje się do otrzymania ochrony uzupełniającej zgodnie z rozdziałem II i V.

Artykuł 19

Pozbawienie ■ statusu ochrony uzupełniającej

1. Organ rozstrzygający pozbawia obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca statusu ochrony uzupełniającej, jeżeli:
 - a) ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec przestał kwalifikować się do otrzymania ochrony uzupełniającej zgodnie z art. 16;

- b) po nadaniu statusu ochrony uzupełniającej ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec powinien być zostać lub został wykluczony z możliwości nadania mu takiego statusu zgodnie z art. 17;
- c) ten obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec wprowadził w błąd co do faktów, w tym posłużył się fałszywymi dokumentami, **lub pominął fakty o istotnym znaczeniu dla** nadania mu statusu ochrony uzupełniającej.

2. **Organ rozstrzygający**, który nadał status ochrony uzupełniającej, musi wykazać w każdym indywidualnym przypadku, że osoba **korzystająca ze statusu ochrony uzupełniającej** przestała kwalifikować się do otrzymania ochrony uzupełniającej lub **nie powinien jej być nadany statusu ochrony uzupełniającej, lub nie powinna już korzystać ze statusu ochrony uzupełniającej z powodów określonych w ust. 1 niniejszego artykułu**. **W czasie postępowania w sprawie pozbawienia statusu ochrony uzupełniającej stosuje się art. 66 rozporządzenia (UE) 2024/...** ⁺.

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)).

ROZDZIAŁ VII
ZAKRES OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ ORAZ PRAWA I OBOWIĄZKI OSÓB
KORZYSTAJĄCYCH Z OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ

Sekcja I
Przepisy wspólne

Artykuł 20
Zasady ogólne

1. **■** Bez uszczerbku dla praw i obowiązków określonych w konwencji genewskiej *osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej przysługują prawa i obowiązki określone w niniejszym rozdziale.*

■

2. *Osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej przysługują prawa określone zgodnie z niniejszym rozdziałem od chwili udzielenia ochrony międzynarodowej i tak długo, jak status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej pozostaje w mocy.*

3. *Jeżeli zezwolenie na pobyt nie zostało wydane osobie korzystającej z ochrony międzynarodowej w terminie 15 dni od udzielenia ochrony międzynarodowej, dane państwo członkowskie stosuje środki tymczasowe, takie jak rejestracja lub wydanie dokumentu, aby zapewnić tej osobie skuteczny dostęp do praw określonych w niniejszym rozdziale, z wyjątkiem praw określonych w art. 25 i 27, do chwili wydania zezwolenia na pobyt zgodnie z art. 24.*
4. *Jeżeli ustalono, że dana osoba jest osobą o szczególnych potrzebach, taką jak małoletni, małoletni bez opieki, osoba z niepełnosprawnością, osoba starsza, kobieta w ciąży, rodzic samotnie wychowujący małoletnie dziecko lub pełnoletnie dziecko pozostające na utrzymaniu, ofiara handlu ludźmi, osoba poważnie chora, osoba z zaburzeniami psychicznymi lub osoba, która jest ofiarą tortur, gwałtu lub innych poważnych form przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej, właściwe organy uwzględniają te szczególne potrzeby przy stosowaniu niniejszego rozdziału.*

5. Przy stosowaniu przepisów niniejszego rozdziału dotyczących małoletnich głównym priorytetem właściwych organów musi być najlepszy interes dziecka.

Artykuł 21

Ochrona przed odesłaniem

■ Zgodnie z *prawem Unii i prawem międzynarodowym przestrzega się* zasady *non-refoulement*.

■

Artykuł 22

Informowanie

Właściwe organy udzielają osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej informacji na temat praw i obowiązków związanych ze statusem uchodźcy lub statusem ochrony uzupełniającej niezwłocznie po udzieleniu *takiej ochrony*. Informacje te, *zgodnie z załącznikiem I*:

- a) są udzielane w języku, który osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej rozumie lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumie; oraz
- b) zawierają wyraźne odniesienia do konsekwencji niewywiązywania się z obowiązków określonych w art. 27 dotyczącym przemieszczania się w ramach Unii.

I

Artykuł 23

Utrzymanie jedności rodziny

1. Właściwe organy ***państwa członkowskiego, które udzieliło ochrony międzynarodowej osobie korzystającej z ochrony międzynarodowej***, wydają, zgodnie z procedurami krajowymi, zezwolenia na pobyt członkom rodziny osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej, którzy osobiście nie kwalifikują się do otrzymania ochrony międzynarodowej ***i którzy ubiegają się o zezwolenie na pobyt w tym państwie członkowskim, jeżeli nie stosuje się ust. 3, 4 ani 5 niniejszego artykułu*** oraz w zakresie zgodnym z indywidualnym statusem prawnym członka rodziny.
2. Zezwolenie na pobyt wydane zgodnie z ust. 1 ***ma taką samą datę ważności***, jak zezwolenie na pobyt wydane osobie korzystającej z ochrony międzynarodowej, i może być przedłużane ***tak długo, jak przedłużane jest zezwolenie na pobyt wydane osobie korzystającej z ochrony międzynarodowej***. Okres ważności zezwolenia na pobyt wydanego członkowi rodziny ■ nie może przekraczać daty wygaśnięcia zezwolenia na pobyt osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej.

3. Członkowi rodziny, *który* jest lub zostałby wykluczony z możliwości otrzymania ochrony międzynarodowej zgodnie z rozdziałem III i V, nie wydaje się zezwolenia na pobyt *na podstawie niniejszego rozporządzenia*.
4. *Małżonkowi lub partnerowi niepozostającemu w stabilnym związku małżeńskim nie wydaje się zezwolenia na pobyt na podstawie niniejszego rozporządzenia, jeżeli istnieją wyraźne przesłanki wskazujące na to, że związek małżeński lub partnerski został zawarty wyłącznie w celu umożliwienia danej osobie wjazdu do danego państwa członkowskiego lub pobytu w danym państwie członkowskim.*
5. Członkowi rodziny nie wydaje się zezwolenia na pobyt, a zezwolenia na pobyt, które już wydano, cofa się lub się ich nie przedłuża, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego *związane z tym członkiem rodziny*.

6. Członkom rodziny, którym wydano zezwolenie na pobyt zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu, przysługują prawa określone w art. 25–32, *art. 34 i 35*.
7. Państwa członkowskie mogą stosować niniejszy artykuł ■ do innych bliskich krewnych, *w tym rodzeństwa*, którzy żyli wspólnie jako część rodziny ■ przed przybyciem osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową na terytorium państwa członkowskiego i którzy *pozostają* ■ na utrzymaniu osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej. *Państwa członkowskie mogą stosować niniejszy artykuł do małoletnich pozostających w związku małżeńskim, pod warunkiem że przemawia za tym najlepszy interes tego małoletniego.*

Sekcja II

Prawa i obowiązki związane z miejscem pobytu lub miejscem pozostawania

Artykuł 24

Zezwolenia na pobyt

1. ***Osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej przysługuje prawo do zezwolenia na pobyt ważnego tak długo, jak posiadają one status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej.***
2. ***Zezwolenie na pobyt wydaje się jak najszybciej po nadaniu statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej, a najpóźniej 90 dni od powiadomienia o decyzji o udzieleniu ochrony międzynarodowej, z wykorzystaniem jednolitego wzoru ustanowionego w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1030/2002.***
3. ***Zezwolenie na pobyt wydaje się bezpłatnie lub za opłatą, której wysokość nie przekracza wysokości opłaty pobieranej od obywateli danego państwa członkowskiego za wydanie dowodu tożsamości.***
4. ***Początkowy okres ważności zezwolenia na pobyt wynosi co najmniej trzy lata w przypadku osób korzystających ze statusu uchodźcy i co najmniej jeden rok w przypadku osób korzystających ze statusu ochrony uzupełniającej.***

Po wygaśnięciu zezwolenie na pobyt przedłuża się na co najmniej trzy lata w przypadku osób korzystających ze statusu uchodźcy i na co najmniej dwa lata w przypadku osób korzystających ze statusu ochrony uzupełniającej.

Przedłużenia zezwolenia na pobyt dokonuje się w sposób zapewniający ciągłość pobytu objętego zezwoleniem, bez przerw między okresem objętym wygasającym zezwoleniem i przedłużonym zezwoleniem, pod warunkiem że osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej postępuje zgodnie z właściwymi przepisami krajowymi określającymi formalności administracyjne dotyczące tego przedłużenia.

5. Właściwe organy mogą uchylić zezwolenie na pobyt lub odmówić przedłużenia jego ważności tylko wtedy, gdy wydały decyzję o **pozbawieniu** statusu uchodźcy ■ zgodnie z art. 14 lub status ochrony uzupełniającej zgodnie z art. 19 ■ .

■

Artykuł 25
Dokument podróży

1. ***O ile ważne względy bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego związane z osobą korzystającą ze statusu uchodźcy nie wymagają inaczej,*** właściwe organy wydają osobom korzystającym ze statusu uchodźcy dokumenty podróży, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku do konwencji genewskiej i zgodne z minimalnymi normami dotyczącymi zabezpieczeń i danych biometrycznych określonymi w rozporządzeniu (WE) nr 2252/2004. Takie dokumenty podróży muszą być ważne przez ***dlużej niż*** jeden rok.

2. ***O ile ważne względy bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego związane z osobą korzystającą ze statusu ochrony uzupełniającej nie wymagają inaczej,*** właściwe organy wydają osobom korzystającym ze statusu ochrony uzupełniającej, które nie mogą otrzymać paszportu krajowego ***lub przedłużyć jego ważności,*** dokumenty podróży zgodne z minimalnymi normami dotyczącymi zabezpieczeń i danych biometrycznych określonymi w rozporządzeniu (WE) nr 2252/2004. Takie dokumenty podróży muszą być ważne przez ***dlużej niż*** jeden rok.

3. *Wykonując obowiązki wynikające z ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, właściwe organy państw członkowskich, które nie uczestniczą w dorobku Schengen, wydają dokumenty podróży osobom korzystającym ze statusu uchodźcy, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku do konwencji genewskiej i zgodnie z minimalnymi normami dotyczącymi zabezpieczeń i danych biometrycznych równoważnymi z tymi, które określono w rozporządzeniu (WE) nr 2252/2004, z uwzględnieniem specyfikacji opracowanych przez Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego, w szczególności ustalonych w dokumencie 9303 dotyczącym dokumentów podróży przeznaczonych do odczytu maszynowego.*

Wykonując obowiązki wynikające z ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, właściwe organy państw członkowskich, które nie uczestniczą w dorobku Schengen, wydają dokumenty podróży osobom korzystającym ze statusu ochrony uzupełniającej, które nie mogą otrzymać paszportu krajowego lub przedłużyć jego ważności, zgodnie z minimalnymi normami dotyczącymi zabezpieczeń i danych biometrycznych równoważnymi z tymi, które określono w rozporządzeniu (WE) nr 2252/2004, z uwzględnieniem specyfikacji opracowanych przez Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego, w szczególności ustalonych w dokumencie 9303 dotyczącym dokumentów podróży przeznaczonych do odczytu maszynowego.

Artykuł 26

Swoboda przemieszczania się w ramach państwa członkowskiego

Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej korzystają ze swobody przemieszczania się w ramach państwa członkowskiego, które udzieliło im ochrony międzynarodowej, w tym prawa do wyboru swojego miejsca pobytu na tym terytorium, na takich samych warunkach i z tymi samymi ograniczeniami, jakie są przewidziane dla innych obywateli państw trzecich przebywających legalnie na tym terytorium i *co do zasady* będących w *takiej samej* sytuacji.

Artykuł 27

Przemieszczanie się w ramach Unii

Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej nie mają prawa pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie, które ***udzieliło im ochrony międzynarodowej***. Pozostaje to bez uszczerbku dla ich prawa do:

- a)*** ubiegania się o zezwolenie na pobyt w ***innym państwie członkowskim*** i uzyskania takiego zezwolenia zgodnie z ***prawem krajowym tego państwa członkowskiego lub*** z odpowiednimi przepisami prawa Unii ***lub postanowieniami umów międzynarodowych***;
- b)*** swobodnego przemieszczania się zgodnie z warunkami określonymi w art. 21 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen.

Sekcja III
Prawa powiązane z integracją

Artykuł 28
Dostęp do zatrudnienia

1. Niezwłocznie po udzieleniu ochrony międzynarodowej, osoby korzystające z takiej ochrony mają prawo do podejmowania zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek zgodnie z przepisami mającymi ogólne zastosowanie do danego zawodu lub służby publicznej.
2. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które *udzieliło im ochrony międzynarodowej*, w zakresie:
 - a) *warunków zatrudnienia, w tym minimalnego wieku dopuszczenia do pracy, oraz warunków pracy, w tym wynagrodzenia i zwolnienia, godzin pracy, urlopu i dni wolnych od pracy oraz bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy;*
 - b) wolności stowarzyszania się i zrzeszania się oraz członkostwa w organizacjach reprezentujących pracowników lub pracodawców lub też we wszelkich organizacjach, których członkowie wykonują określony zawód, w tym w zakresie *praw i świadczeń* przyznawanych przez takie organizacje;
 - c) możliwości edukacji dla dorosłych związanych z zatrudnieniem, szkolenia zawodowego, w tym szkolenia podnoszącego kwalifikacje, i praktycznego doświadczenia zawodowego;
 - d) usług *informacyjnych i doradczych* oferowanych przez biura zatrudnienia.
3. W razie potrzeby właściwe organy ułatwiają pełny dostęp do środków, o których mowa w ust. 2 lit. c) i d).

Artykuł 29
Dostęp do edukacji

1. Małoletni, którym udzielono ochrony międzynarodowej, *są traktowani na równi z* obywatelami państwa członkowskiego, które *udzieliło im ochrony międzynarodowej, w zakresie dostępu do systemu edukacji.*

Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej nadal są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które udzieliło im ochrony międzynarodowej, do celów ukończenia szkoły średniej, bez względu na to, czy są pełnoletnie.

2. Osoby dorosłe, którym udzielono ochrony międzynarodowej, **są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które udzieliło im ochrony międzynarodowej**, w zakresie dostępu do ogólnego systemu edukacji, do szkolenia ustawicznego lub do przekwalifikowania.

Niezależnie od akapitu pierwszego właściwe organy mogą odmówić osobom dorosłym, którym udzielono ochrony międzynarodowej, stypendiów i pożyczek, jeżeli taka możliwość została przewidziana w prawie krajowym.

Artykuł 30

Dostęp do procedur uznawania kwalifikacji i potwierdzanie umiejętności

1. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które **udzieliło im ochrony międzynarodowej**, w zakresie obowiązujących procedur uznawania zagranicznych dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji.

2. Bez uszczerbku dla art. 2 ust. 2 i art. 3 ust. 3 dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady²⁰, właściwe organy ułatwiają pełny dostęp do procedur, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, które nie są w stanie przedstawić dowodów w postaci dokumentów potwierdzających ich kwalifikacje.
3. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które *udzieliło im ochrony międzynarodowej*, w zakresie dostępu do odpowiednich systemów oceny, potwierdzania i *uznawania* wcześniejszych *wyników* edukacyjnych i zdobytego doświadczenia.

²⁰ Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.U. L 255 z 30.9.2005, s. 22).

Artykuł 31

Zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna

1. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej są traktowane na równi z obywatelami państwa członkowskiego, które ***udzieliło im ochrony międzynarodowej***, w zakresie ***zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej***.

Dostęp do niektórych form pomocy społecznej określonych w prawie krajowym może być uwarunkowany skutecznym udziałem osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej w środkach integracyjnych, ***jeżeli uczestnictwo w takich środkach jest obowiązkowe, o ile są one dostępne i bezpłatne***.

2. *Niezależnie od ust. 1 równe traktowanie w zakresie pomocy społecznej w przypadku osób korzystających ze statusu ochrony uzupełniającej może być ograniczone do świadczeń podstawowych, jeżeli taka możliwość została przewidziana w prawie krajowym.*

Świadczenia podstawowe obejmują co najmniej:

- a) świadczenie zapewniające dochód minimalny;*
- b) wsparcie w przypadku choroby lub ciąży;*
- c) wsparcie dla rodziców, w tym wsparcie związane z opieką nad dziećmi; oraz*
- d) świadczenia mieszkaniowe, o ile świadczenia te są przyznawane obywatelom danego państwa członkowskiego zgodnie z prawem krajowym.*

Artykuł 32

Opieka zdrowotna

1. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mają dostęp do opieki zdrowotnej na takich samych warunkach kwalifikowalności jak obywatele państwa członkowskiego, które ***udzieliło im ochrony międzynarodowej***.
2. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej o szczególnych potrzebach – takie jak kobiety w ciąży, osoby z ***niepełnosprawnościami***, osoby, które są ofiarami tortur, gwałtu lub innych poważnych form przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej, lub małoletni, którzy są ofiarami jakichkolwiek form nadużyć, zaniedbania, wykorzystania, tortur lub okrutnego, niehumanitarnego bądź poniżającego traktowania lub którzy ucierpieli w konfliktach zbrojnych – otrzymują odpowiednią opiekę zdrowotną, w tym w razie potrzeby leczenie zaburzeń psychicznych, na takich samych warunkach kwalifikowalności jak obywatele państwa członkowskiego, które ***udzieliło im ochrony międzynarodowej***.

Artykuł 33
Małoletni bez opieki

1. Właściwe organy podejmują niezbędne działania na podstawie prawa krajowego w celu **ustanowienia** opiekuna dla małoletniego bez opieki tak szybko, jak to możliwe po udzieleniu mu ochrony międzynarodowej **■** .

Właściwe organy mogą pozostawić tę samą osobę wyznaczoną na przedstawiciela na podstawie art. 23 ust. 2 lit. b rozporządzenia (UE) 2024/...⁺ lub na podstawie art. 27 ust. 1 lit. b) dyrektywy (UE) 2024/...⁺⁺ do działania w charakterze opiekuna, bez konieczności formalnego ustanowienia.

Przedstawiciele, o których mowa w art. 23 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2024/...⁺ lub art. 27 ust. 1 lit. b) dyrektywy (UE) 2024/...⁺⁺ pozostają odpowiedzialni za małoletniego bez opieki do chwili ustanowienia opiekuna.

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD)).

⁺⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer dyrektywy zawartej w dokumencie PE-CONS 69/23 (2016/0222(COD)).

Organizacje lub osoby fizyczne, których interesy naruszają lub mogą naruszać interesy małoletniego bez opieki, nie kwalifikują się do ustanowienia ich opiekunem tego małoletniego.

Jeżeli opiekunem ustanowiona została organizacja, wyznacza ona jak najszybciej osobę ***fizyczną*** odpowiedzialną za wypełnianie obowiązków opiekuna małoletniego bez opieki zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

2. ***Do celów niniejszego rozporządzenia, zgodnie z zasadą zabezpieczenia najlepszego interesu dziecka i aby zagwarantować ogólne dobro małoletniego bez opieki, opiekun*** ■ :

- a) zapewnia*** małoletniemu bez opieki dostęp do wszystkich praw wynikających w niniejszego rozporządzenia;
- b) pomaga*** małoletniemu bez opieki i, w stosownych przypadkach, ***reprezentuje go w razie pozbawienia go statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej; oraz***

- c) *w stosownych przypadkach pomaga w poszukiwaniu rodziny zgodnie z ust. 7.*

Opiekunowie:

- a) *posiadają niezbędną wiedzę i przechodzą początkowe, a następnie dalsze odpowiednie szkolenia dotyczące praw i potrzeb małoletnich bez opieki, w tym wszelkich obowiązujących norm ochrony dzieci;*
- b) *są związani zasadami poufności przewidzianymi w prawie krajowym w odniesieniu do każdej informacji uzyskanej podczas wykonywania pracy;*
- c) *zgodnie z rejestrem karnym nie figurują jako sprawcy przestępstw ani wykroczeń związanych z dziećmi ani przestępstw ani wykroczeń, które budzą poważne wątpliwości co do zdolności do bycia odpowiedzialnym za dzieci.*

- 3. *Właściwe organy powierzają poszczególnym opiekunom reprezentację proporcjonalnej i odpowiednio ograniczonej liczby małoletnich bez opieki, tak aby opiekunowie mogli skutecznie wykonywać swoje zadania oraz aby małoletni bez opieki mieli faktyczny dostęp do przysługujących im praw i świadczeń.*

4. *Zgodnie z prawem krajowym państwa członkowskie zapewniają, aby istniały podmioty, w tym organy sądowe, lub osoby odpowiedzialne za bieżące nadzorowanie i monitorowanie opiekunów w celu zapewnienia, by opiekunowie wykonywali swoje zadania w zadowalający sposób.*

Podmioty i osoby, o których mowa w akapicie pierwszym, kontrolują pracę opiekunów, w szczególności jeżeli istnieją przesłanki wskazujące, że opiekunowie nie wykonują swoich zadań w zadowalający sposób. Te podmioty lub osoby bezzwłocznie rozpatrują wszelkie skargi złożone przez małoletnich bez opieki na ich opiekunów.

W razie potrzeby właściwe organy zastępują osobę działającą w charakterze opiekuna, w szczególności jeżeli uznają, że osoba ta nie wypełnia swoich zadań w należyty sposób.

Właściwe organy wyjaśniają małoletnim bez opieki – w sposób dostosowany do jego wieku i zrozumiały dla niego – jak bezpiecznie i z zachowaniem poufności złożyć skargę na opiekuna.

5. ***Uwzględniając najlepszy interes dziecka, właściwe organy umieszczają*** małoletnich bez opieki:

- a) z dorosłym krewnym;
- b) w rodzinie zastępczej;
- c) w ośrodkach specjalizujących się w przyjmowaniu małoletnich; lub
- d) w innych miejscach odpowiednich do przyjmowania małoletnich.

Opinie małoletnich bez opieki uwzględnia się stosownie do ich wieku i stopnia dojrzałości.

6. W miarę możliwości nie rozdziela się rodzeństwa, uwzględniając najlepszy interes małoletnich bez opieki, a w szczególności ich wiek i stopień dojrzałości. Zmiany miejsca pobytu małoletnich bez opieki muszą być ograniczone do minimum.
7. *Jeżeli poszukiwanie członków rodziny małoletniego bez opieki rozpoczęto, zanim temu małoletniemu* udzielono ochrony międzynarodowej, jest ono kontynuowane po udzieleniu ochrony międzynarodowej. *Jeżeli poszukiwania członków rodziny* jeszcze nie rozpoczęto, *rozpoczyna się je* ■ jak najszybciej po nadaniu statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej, *pod warunkiem że* przemawia za tym najlepszy interes małoletniego.

■ Jeżeli może dojść do zagrożenia życia lub integralności fizycznej małoletniego lub bliskich krewnych małoletniego, szczególnie gdy pozostali oni w kraju pochodzenia, podejmuje się starania, aby zapewnić poufność gromadzenia, przetwarzania i obiegu informacji dotyczących tych osób w celu *uniknięcia stwarzania zagrożenia dla ich bezpieczeństwa*.

■

Artykuł 34

Dostęp do zakwaterowania

1. Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mają na terytorium **państwa członkowskiego**, które **udzieliło im ochrony międzynarodowej**, dostęp do zakwaterowania na warunkach **co najmniej** równoważnych warunkom stosowanym wobec innych obywateli państw trzecich przebywających legalnie na tym terytorium i co do zasady będących **w takiej samej** sytuacji.
2. Krajowe praktyki dotyczące rozproszonego osiedlania osób korzystających z ochrony międzynarodowej **zapewniają równe traktowanie** osób korzystających z ochrony międzynarodowej, **chyba że inne traktowanie jest obiektywnie uzasadnione. Takie praktyki krajowe** zapewniają równość szans w zakresie dostępu do zakwaterowania.

Artykuł 35

Dostęp do środków integracyjnych

1. W celu ***zachęcania do*** integracji i ułatwienia integracji ■ ze społeczeństwem państwa członkowskiego, które ***udzieliło ochrony międzynarodowej***, osoby korzystające z ochrony międzynarodowej mają dostęp do środków integracyjnych oferowanych ***lub wspieranych przez państwa członkowskie, uwzględniających szczególne potrzeby danych osób i uznawanych przez właściwe organy za odpowiednie***, w szczególności do kursów językowych, programów kształtujących świadomość obywatelską, programów integracyjnych oraz szkolenia zawodowego ■ .
2. ***Osoby korzystające z ochrony międzynarodowej uczestniczą w środkach integracyjnych, w których uczestnictwo jest obowiązkowe w państwie członkowskim, które udzieliło im ochrony międzynarodowej. Takie środki integracyjne są dostępne i bezpłatne.***

3. *Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 niniejszego artykułu i bez uszczerbku dla art. 31 ust. 1 akapit drugi, państwa członkowskie mogą pobierać opłaty za niektóre obowiązkowe środki integracyjne, jeżeli osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej posiada wystarczające zasoby i jeżeli opłaty te nie stanowią dla niej nieuzasadnionego obciążenia.*
4. *Właściwe organy nie stosują sankcji wobec osób korzystających z ochrony międzynarodowej, które nie są w stanie uczestniczyć w środkach integracyjnych ze względu na okoliczności, na które nie mają wpływu.*

Artykuł 36

Repatriacja

Pomoc może być udzielana osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, które chcą zostać repatriowane.

ROZDZIAŁ VIII

WSPÓŁPRACA ADMINISTRACYJNA

Artykuł 37

Współpraca

Każde państwo członkowskie wyznacza krajowy punkt kontaktowy do celów niniejszego rozporządzenia i przekazuje jego adres Komisji. Komisja przekazuje te informacje pozostałym państwom członkowskim.

Państwa członkowskie, w porozumieniu z Komisją, wprowadzają wszystkie odpowiednie środki, aby właściwe organy nawiązały bezpośrednią współpracę i wymieniały informacje.

Artykuł 38

Personel

Organy i inne organizacje stosujące niniejsze rozporządzenie odbyły lub odbywają niezbędne szkolenie i są związane zasadą poufności ■ w odniesieniu do wszelkich informacji *osobowych* uzyskanych podczas *wykonywania zadań, zgodnie z prawem krajowym*.

ROZDZIAŁ IX

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 39

Monitorowanie i ocena

Do dnia ... [dwa lata od ***daty rozpoczęcia stosowania*** niniejszego rozporządzenia], a następnie co pięć lat Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia w państwach członkowskich i, w stosownych przypadkach, proponuje niezbędne zmiany.

Najpóźniej dziewięć miesięcy przed upływem odpowiedniego terminu określonego w akapicie pierwszym państwa członkowskie przekazują Komisji wszelkie informacje odpowiednie do przygotowania sprawozdania, o którym mowa w tym ustępie.

Artykuł 40
Zmiany w dyrektywie 2003/109/WE

W dyrektywie 2003/109/WE wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 4 ust. 2 akapit trzeci otrzymuje brzmienie:

„W odniesieniu do osób, którym udzielono ochrony międzynarodowej, przy obliczaniu okresu, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się okres pomiędzy datą wystąpienia z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, na podstawie którego jej udzielono, a datą wydania zezwolenia na pobyt, o którym mowa w art. 24 rozporządzenia (UE) 2024/...^{,+}.*

** Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony, zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE (Dz.U. ..., ELI: ...).”;*

⁺ Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 70/23 (2016/0223(COD)).

2) w art. 4 dodaje się ustęp w brzmieniu:

„3a. W przypadku stwierdzenia, że osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej przebywa w innym państwie członkowskim niż to, które udzieliło jej ochrony międzynarodowej, i nie posiada prawa do pozostawania ani prawa pobytu w tym innym państwie członkowskim zgodnie z odpowiednimi przepisami krajowymi, unijnymi **lub międzynarodowymi**, okresu legalnego pobytu **w państwie członkowskim, które udzieliło ochrony międzynarodowej** przed wystąpieniem tej sytuacji, nie uwzględnia się przy obliczaniu okresu, o którym mowa w ust. 1. ■

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego, w szczególności gdy osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej wykaże, że przyczyną pozostawania lub pobytu bez prawa do niego były okoliczności, na które nie miała wpływu, państwa członkowskie mogą postanowić, zgodnie z prawem krajowym, że nie przerywa się biegu okresu, o którym mowa w ust. 1.”;

3) art. 26 *akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:*

■

„Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania ■ niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia 23 stycznia 2006 r. ***Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 4 ust. 2 akapit trzeci i ust. 3a do dnia ... [dzień rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia]. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów.***”.

Artykuł 41

Uchylenie

Dyrektywa 2011/95/UE traci moc ze skutkiem od dnia ... [dzień rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia]. Odesłania do uchylonej dyrektywy traktuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia zgodnie z tabelą korelacji w załączniku II.

W zakresie, w jakim dyrektywa Rady 2004/83/WE²¹ nadal była wiążąca dla państw członkowskich niezwiązanych dyrektywą 2011/95/UE, dyrektywa 2004/83/WE traci moc ze skutkiem od dnia, w którym te państwa członkowskie staną się związane niniejszym rozporządzeniem. Odesłania do uchylonej dyrektywy należy rozumieć jako odesłania do niniejszego rozporządzenia.

²¹

Dyrektywa Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony (Dz.U. L 304 z 30.9.2004, s. 12).

Artykuł 42

Wejście w życie i stosowanie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia ... [pierwszy dzień 25. miesiąca następującego po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia].

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w ...,

W imieniu Parlamentu Europejskiego

W imieniu Rady

Przewodnicząca

Przewodniczący / Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK I

INFORMACJE UDZIELANE OSOBOM KORZYSTAJĄCYM Z OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ

Niezwłocznie po udzieleniu ochrony międzynarodowej udziela się osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej co najmniej następujących informacji dotyczących praw i obowiązków związanych z ich statusem uchodźcy lub statusem ochrony uzupełniającej. W razie potrzeby informacji tych mogą udzielać różnego rodzaju organy, usługodawcy lub właściwe punkty kontaktowe.

I. Informacje dotyczące praw i obowiązków związanych z miejscem pobytu i miejscem pozostawiania:

- a) prawo osób korzystających z ochrony międzynarodowej do zezwolenia na pobyt (art. 24):***
- ☐ ***informacje o tym, jak i gdzie ubiegać się o zezwolenie na pobyt, oraz informacje o właściwym organie lub właściwym punkcie kontaktowym;***

b) *prawo członków rodzin osób korzystających z ochrony międzynarodowej do zezwolenia na pobyt (art. 23):*

- ☐ *informacje o tym, jak i gdzie ubiegać się o zezwolenie na pobyt, oraz informacje o właściwym organie lub właściwym punkcie kontaktowym;*
- ☐ *informacje o prawach przysługujących członkom rodziny, którym wydano zezwolenie na pobyt;*

c) *prawo do wystąpienia o dokument podróży (art. 25):*

- ☐ *informacje o tym, jak i gdzie złożyć wniosek o dokument podróży, oraz informacje o właściwym organie lub właściwym punkcie kontaktowym;*

d) *prawo do swobodnego przemieszczania się w ramach państwa członkowskiego i ewentualne ograniczenia tej swobody przemieszczania się (art. 26):*

- ☐ *w stosownych przypadkach, informacje o wymogu obrania miejsca pobytu lub zarejestrowania się w określonej gminie oraz informacje o właściwym organie lub właściwym punkcie kontaktowym;*

e) *prawo do swobodnego przemieszczania się w ramach Unii (art. 27):*

- ☐ *informacje o obowiązku pobytu w państwie członkowskim, które udzieliło ochrony międzynarodowej;*
- ☐ *prawo do przemieszczania się w strefie Schengen i warunki korzystania z takiego prawa zgodnie z art. 21 konwencji wykonawczej do układu z Schengen oraz prawo do ubiegania się o zezwolenie na pobyt w innym państwie członkowskim i uzyskania tego zezwolenia na mocy prawa krajowego tego państwa członkowskiego lub na mocy odpowiednich przepisów prawa Unii lub postanowień umów międzynarodowych;*
- ☐ *ewentualne sankcje związane z obliczaniem lat zgodnie z dyrektywą 2003/109/WE i procedurą wtórnego przejęcie na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/...⁺, jeżeli osoba korzystająca z ochrony międzynarodowej nie przestrzega odpowiednich przepisów i przedłuży pobyt bez zezwolenia z naruszeniem konwencji wykonawczej do układu z Schengen lub pozostaje bądź ma miejsce pobytu w innym państwie członkowskim bez zezwolenia.*

⁺

Dz.U.: proszę wstawić w tekście numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 21/24 (2020/0279(COD)).

II. Informacje dotyczące praw związanych z integracją:

a) prawo do dostępu do zatrudnienia (art. 28):

- ☐ *wymogi administracyjne dotyczące dostępu do zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek;*
- ☐ *w stosownych przypadkach, ograniczenia dotyczące zatrudnienia w służbie publicznej;*
- ☐ *właściwe biuro zatrudnienia lub punkt kontaktowy, gdzie można uzyskać dodatkowe informacje;*

b) prawo małoletnich do dostępu do edukacji (art. 29 ust. 1)

- ☐ *minimalny wiek obowiązku szkolnego;*
- ☐ *w stosownych przypadkach, wymogi administracyjne dotyczące dostępu do systemu edukacji;*

c) prawo dorosłych do dostępu do ogólnego systemu edukacji (art. 29 ust. 2):

- ☐ *wymogi, w tym wymogi administracyjne, dotyczące dostępu do ogólnego systemu edukacji;*

d) prawo do dostępu do procedur uznawania kwalifikacji i potwierdzania umiejętności (art. 30):

- ☐ *właściwe organy krajowe lub właściwe punkty kontaktowe udzielające informacji na temat zawodów regulowanych, które mogą być wykonywane dopiero po formalnym uznaniu kwalifikacji, oraz procedur administracyjnych, których należy dopełnić w celu takiego uznania;*

e) informacje o odpowiednich systemach oceny, potwierdzania i uznawania wcześniejszych wyników edukacyjnych i zdobytego doświadczenia (art. 30 ust. 3):

- ☐ *w stosownych przypadkach, informacje o takich systemach oraz właściwym punkcie kontaktowym udzielającym dodatkowych informacji;*

f) prawo do bycia traktowanym na równi z obywatelami danego państwa w zakresie zabezpieczenia społecznego (art. 31)

- ☐ *właściwy punkt kontaktowy udzielający dodatkowych informacji;*

g) prawo do pomocy społecznej (art. 31):

- ☐ *w stosownych przypadkach, wykaz świadczeń, które nie przysługują osobom korzystającym z ochrony uzupełniającej;*
- ☐ *właściwy punkt kontaktowy udzielający dodatkowych informacji;*

h) prawo do opieki zdrowotnej na takich samych warunkach kwalifikowalności jak obywatele danego państwa (art. 32):

- ☐ *ogólne informacje o warunkach dostępu do opieki zdrowotnej;*
- ☐ *w stosownych przypadkach, punkt kontaktowy w sprawie usług na rzecz osób będących ofiarami nadużyć, wykorzystania, tortur lub okrutnego, niehumanitarnego bądź poniżającego traktowania;*

i) prawo do zakwaterowania na warunkach równoważnych warunkom stosowanym wobec innych obywateli państw trzecich przebywających legalnie w danym państwie członkowskim (art. 34):

- ☐ *w stosownych przypadkach, podstawowe informacje o dostępnych systemach mieszkalnictwa socjalnego;*

- ☐ *w stosownych przypadkach, wymogi dotyczące miejsca pobytu związane z praktykami dotyczącymi rozproszonego osiedlania;*
- ☐ *właściwy organ lub właściwy punkt kontaktowy udzielający dodatkowych informacji;*

j) prawo do dostępu do środków integracyjnych uznanych za odpowiednie, w których uczestnictwo jest obowiązkowe, w stosownych przypadkach (art. 35):

- ☐ *w stosownych przypadkach, informacje o obowiązkowych środkach integracyjnych;*
- ☐ *właściwy punkt kontaktowy udzielający dodatkowych informacji.*

III. *Informacje dotyczące szczególnych praw przysługujących małoletnim bez opieki (art. 33):*

- ☐ *informacje o prawie do opiekuna i obowiązkach opiekuna;*
 - ☐ *szczegółowe informacje dotyczące składania skargi na opiekuna.*
-

ZAŁĄCZNIK II

Tabela korelacji

Dyrektywa 2011/95/UE	Niniejsze rozporządzenie
art. 1	art. 1
art. 2 lit. a)	art. 3 pkt 3
art. 2 lit. b)	art. 3 pkt 4
art. 2 lit. c)	-
art. 2 lit. d)	art. 3 pkt 5
art. 2 lit. e)	art. 3 pkt 1
art. 2 lit. f)	art. 3 pkt 6

art. 2 lit. g)	art. 3 pkt 2
art. 2 lit. h)	art. 3 pkt 7
art. 2 lit. i)	art. 3 pkt 8
art. 2 lit. j), formuła wprowadzająca	art. 3 pkt 9
art. 2 lit. j) tiret pierwsze	art. 3 pkt 9 lit. a)
art. 2 lit. j) tiret drugie	art. 3 pkt 9 lit. b)
art. 2 lit. j) tiret trzecie	art. 3 pkt 9 lit. c)
art. 2 lit. k)	art. 3 pkt 10
art. 2 lit. l)	art. 3 pkt 11
art. 2 lit. m)	art. 3 pkt 12

art. 2 lit. n)	art. 3 pkt 13
-	art. 3 pkt 14, 15, 16, 17 i 18
art. 3	-
art. 4 ust. 1 i 2	art. 4 ust. 1 i 2
-	art. 4 ust. 3
art. 4 ust. 3 lit. a)–e)	¹
art. 4 ust. 4 i 5	art. 4 ust. 4 i 5
art. 5	art. 5

¹ Zob. art. 33 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/... [Dz.U.: proszę wstawić numer rozporządzenia zawartego w dokumencie PE-CONS 16/24 (2016/0224A(COD))].

art. 6	art. 6
art. 7	art. 7
art. 8 ust. 1	art. 8 ust. 1
-	art. 8 ust. 2 i 3
art. 8 ust. 2	art. 8 ust. 4
-	art. 8 ust. 5 i 6
art. 9	art. 9
art. 10 ust. 1 i 2	art. 10 ust. 1 i 2
-	art. 10 ust. 3
art. 11 ust. 1	art. 11 ust. 1 akapit pierwszy

art. 11 ust. 2	art. 11 ust. 2 lit. a) i b)
art. 11 ust. 3	-
art. 12 ust. 1	art. 12 ust. 1
art. 12 ust. 2 lit. a), b) i c)	art. 12 ust. 2 lit. a), b) i c)
art. 12 ust. 3	art. 12 ust. 3
-	art. 12 ust. 4 i 5
art. 13	art. 13
art. 14 ust. 1	art. 14 ust. 1 lit. a)

art. 14 ust. 2	art. 14 ust. 4
art. 14 ust. 3 lit. a)	art. 14 ust. 1 lit. b)
art. 14 ust. 3 lit. b)	art. 14 ust. 1 lit. c)
art. 14 ust. 4 lit. a)	art. 14 ust. 1 lit. d)
art. 14 ust. 4 lit. b)	art. 14 ust. 1 lit. e)
art. 14 ust. 5	art. 14 ust. 2
art. 14 ust. 6	art. 14 ust. 3
-	art. 14 ust. 4

art. 15	art. 15
art. 16 ust. 1	art. 16 ust. 1
art. 16 ust. 2	art. 16 ust. 2 lit. a) i b)
art. 16 ust. 3	art. 16 ust. 3
art. 17 ust. 1 lit. a), b), c) i d)	art. 17 ust. 1 lit. a), b), c) i d)
art. 17 ust. 2	art. 17 ust. 2
art. 17 ust. 3	art. 17 ust. 3
	art. 17 ust. 4 i 5
art. 18	art. 18

art. 19 ust. 1	art. 19 ust. 1 lit. a)
art. 19 ust. 2	art. 19 ust. 1 lit. b)
art. 19 ust. 3 lit. a)	art. 19 ust. 1 lit. b)
art. 19 ust. 3 lit. b)	art. 19 ust. 1 lit. c)
art. 19 ust. 4	art. 19 ust. 2
art. 21	art. 21
art. 20 ust. 1	art. 20 ust. 1
art. 22	art. 20 ust. 2

art. 20 ust. 3	art. 20 ust. 4
art. 20 ust. 4	art. 20 ust. 4
art. 20 ust. 5	art. 20 ust. 5
art. 21 ust. 1	art. 21
art. 21 ust. 2	-
art. 21 ust.3	-
art. 22	art. 22
art. 23 ust. 1	-

art. 23 ust. 2	art. 23 ust. 1 i 4
-	art. 23 ust. 2
art. 23 ust. 3	art. 23 ust. 3
art. 23 ust. 4	art. 23 ust. 5
art. 23 ust. 5	art. 23 ust. 7
art. 24 ust. 1 akapit pierwszy	art. 24 ust. 2
art. 24 ust. 2	art. 26 ust. 4 akapit drugi
art. 25	art. 25

art. 26 ust. 1	art. 28 ust. 1
art. 26 ust. 2	art. 28 ust. 2 lit. c) i d)
art. 26 ust. 3	art. 28 ust. 3
art. 26 ust. 4	art. 31
art. 27	art. 29
art. 28 ust. 1 i 2	art. 30 ust. 1 i 2
-	art. 30 ust. 3
art. 29 ust. 1	art. 31 ust. 1 akapit pierwszy
-	art. 31 ust. 1 akapit drugi
art. 29 ust. 2	art. 31 ust. 2

art. 30	art. 32
art. 31 ust. 1	art. 33 ust. 1 akapit pierwszy
-	art. 33 ust. 1 akapit drugi
art. 31 ust. 2, 3, 4, 5–6	art. 33 ust. 2, 3, 4, 5, 6 i 7
art. 32	art. 34
art. 33	art. 26
art. 34	art. 35 ust. 1
-	art. 35 ust. 2

art. 35	art. 36
art. 36	art. 37
art. 37	art. 38
art. 38	art. 39
art. 39	-
-	art. 40
art. 40	art. 41
art. 41	art. 42
art. 42	-
